BASAHIN SA TAGALOG →

UGANG NIADTONG 13 OKTUBRE 2026

Ginoo,

Ihatag Mo Kanamo Kining Bukid

IKAWALONG TOMO · CYRIL UG
ANNA BROOKS

Ang Tawo sa Nagdanit ug Pang

Cyril ug Anna Brooks

Ikawalong Tomo · 1898–1986

Si Papa ug Mama Brooks 4

ANG IYANG ESTORYA 5

Ginganlan Sunod sa usa ka Misyonaryo 6

Sa Pinakaubos nga Klase sa Barko paingon sa Canada 7

Duha ka Tuig sa Atubangan sa Gubat 8

Giluwas alang sa Uma sa Misyon 9

Anna Carson 10

Gamay ang Kwarta, Dagko ang mga Saad 11

Si Mr. Joy, Joy sa San Juan 12

The Gospel Messengers 13

Los Baños 14

Pauli, ug Balik Usab 15

ANG TAWO NGA NAGDAPIT KANG PAPA 16

Usa ka Batan-ong Lalaki sa Moody 17

Murag Tinuod Gyud nga Anak 18

Lima ka Gatos ka Dolyar sa Pamahaw 19

Ang mga Batan-on sa Brigade ug ang Baguio 20

Mama ug Papa 21

Grace Abounding, Grace Triumphant 22

Pagamot Paubos 24

SA IYANG KAUGALINGONG MGA PULONG 25

His Word Runs Swiftly (Ang Iyang Pulong Kusog nga Midagan) 26

Early Days of Gospel Broadcasting (Ang Unang mga Adlaw sa Pagsibya sa Ebanghelyo) 33

Progress of Missions in the Philippines (Ang Pag-uswag sa Misyon sa Pilipinas) 39

Call to Missions (Tawag ngadto sa Misyon) 49

Daily Church Growth (Adlaw-adlaw nga Pagtubo sa Simbahan) 53

Bible School of the Air News, Mayo 1967 56

MGA LITRATO UG MGA PAPELES 58

Basaha Pa 69

Mga Tinubdan 70

Mga Kauban nga Libro 71

IKAWALONG TOMO

Cyril ug Anna Brooks

Ang Tawo nga Nagdapit kang Papa · 1898–1986

GIDUGANG NIADTONG 13 OKTUBRE 2026

IKAWALONG TOMO

Si Papa ug Mama Brooks

Si Cyril H. Brooks mao ang misyonaryo nga nagdapit kang Ken Engle ngadto sa Pilipinas. Siya ug ang iyang asawa nga si Anna ang misugat kang Ken sa Manila Bay niadtong Marso 1951, ilang gidawat siya sa ilang balay sa San Juan, ug sila ang nagtugyan sa pangasaw-onon dihang gikasal siya kang Mary Lou. Sa tibuok nilang kinabuhi, gitawag sila ni Ken ug Mary Lou nga Papa ug Mama Brooks.

Kini nga tomo nagsaysay sa ilang estorya sa upat ka bahin: ang kinabuhi ni Papa Brooks, gikan sa iyang kaugalingong libro; ang pamilya Brooks ug ang pamilya Engle; lima sa iyang mga artikulo; ug mga litrato ug mga papeles gikan sa file ni Ken ug Mary Lou. Ang iyang tibuok awtobiograpiya, *Grace Triumphant*, anaa sa serye isip kauban nga libro, ug ang matag panid niini nagdala sa iyang copyright notice sa 1985.

Paminawa si Papa Brooks

- ▸ A Brooks Family Trilogy
- ▸ The Christian Family
- ▸ Isaiah 9:6-7
- ▸ The Christian Home: Preparing to Be Elders

Narekord niadtong 1976–77. Ang iyang anak nga si Ken Brooks, ang kauban ni Papa sa pagsibya sa DZAS: pito ka mensahe →

> Palihog ayaw kuhai ang Dios sa bisan unsang himaya pinaagi sa paghatag kanamo og bisan gamay nga kredito.
>
> Cyril H. Brooks, Pasiuna sa Grace Triumphant

Ang mga tinubdan niining tomo gilista sa kataposan. Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers).

UNANG BAHIN

Ang Iyang Estorya

Lingfield · Victoria · Vimy Ridge · Manila · Los Baños · 1898–1950

GIDUGANG NIADTONG 13 OKTUBRE 2026

1898–1912

Ginganlan Sunod sa usa ka Misyonaryo

Si Cyril Harry Brooks natawo niadtong 11 Disyembre 1898 duol sa Lingfield, Surrey, mga kawhaan ug lima ka milya sa habagatan-sidlakan sa London. Siya ang ikaupat nga anak ni Harry ug Ellen Brooks. Ang iyang amahan mao ang pangulong hardinero sa Felcourt estate, ug ang iyang mga ginikanan parehong nagsimba sa gamay nga tigom sa Mission Room sa Lingfield.

Ang iyang ngalan gikuha gikan kang Cyril Bird, usa ka misyonaryo nga namatay sa hilanat sa Angola duha ka tuig sa wala pa siya matawo. Sa wala pa siya matawo, gitugyan na siya sa iyang mga ginikanan ngadto sa Ginoo alang sa pag-alagad isip misyonaryo.

Namatay ang iyang amahan dihang unom pa ka tuig si Cyril. Nawala sa iyang inahan ang balay sa estate ug nagtrabaho siya isip housekeeper, ug ang pamilya mibalhin sa Blackheath, sa habagatan-sidlakang London. Mga panahon sa iyang ikawalong adlawng natawhan, gipangutana siya sa iyang magtutudlo sa Sunday school, “Unsa may mas puti pa kaysa niyebe?” Gihunahuna-hunahuna niya kini hangtod nakat-onan niya ang tubag gikan sa usa ka himno.

> Hugasi ako sa dugo sa Nating Karnero ug mahimo akong mas puti pa kaysa niyebe.
>
> ang himno nga mitubag sa pangutana, sa Grace Triumphant, kapitulo 2

Niadtong 7 Mayo 1912 gibawtismohan si Cyril sa Lingfield, sa bawtismohanan nga gitabangan pagtukod sa iyang amahan.

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 1 ug 2.

1912–1915

Sa Pinakaubos nga Klase sa Barko paingon sa Canada

Siyam ka adlaw human sa iyang bawtismo, niadtong 16 Mayo 1912, milawig si Cyril gikan sa Southampton uban sa iyang inahan ug sa iyang igsoong babaye nga si Florrie. Nagsakay sila sa steerage, ang pinakaubos nga klase, sa barkong Cunard nga *Ausonia*, usa ka bulan human nalunod ang *Titanic*. Gitabok nila ang Canada sakay sa tren paingon sa Edmonton ug nagpuyo sa usa ka tolda sa patag duol sa suba, samtang ang trese anyos nga si Cyril nagdagan-dagan og sugo para sa usa ka alahero ug nagdala og mga telegrama.

Niadtong 1913 mibalhin ang pamilya sa Victoria, British Columbia, ug miapil sa tigom sa Oaklands. Nag-hiking si Cyril sa Vancouver Island niadtong Agosto 1914 dihang mibuto ang gubat. Kinse anyos pa siya.

Niadtong 1915 miapil siya sa Royal Canadian Garrison Artillery, ug giingnan niya sila nga disiotso na siya. Dihang mitakas siya aron moapil sa usa ka yunit nga paingon sa France, gi-court-martial siya ug gihatagan og traynta ka adlaw sa prisohan sa militar. Usa ka gabii didto mikuha siya og Biblia, gibasa ang Psalm 51, ug gisugid ang iyang sala ngadto sa Dios.

> Kaloy-i ako, O Dios, sumala sa imong mahigugmaong kaayo.
>
> Psalm 51:1, ang salmo nga iyang gibasa sa prisohan sa militar

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 2 ug 3.

1916–1919

Duha ka Tuig sa Atubangan sa Gubat

Mitabok si Cyril ngadto sa France uban sa usa ka battery sa unom ka pulgada nga howitzer. Usa siya ka signaler, nga nagdagan ug nag-ayo sa mga linya sa telepono tali sa mga kanyon ug sa headquarters.

> Sulod sa duha ka tuig sa gubat, wala gyud ko makapabuto bisan unsang klase sa armas.
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 4

Didto siya sa Vimy Ridge niadtong Domingo sa Pagkabanhaw 1917, ang adlaw nga namatay ang iyang higala nga si Frank Maynard. Niadtong ting-init, usa ka bomba ang miigo sa kusina ug nakapatay og pito ka tawo, lakip ang usa ka suod nga higala nga mipuli sa puwesto ni Cyril. Niadtong Septiyembre, ang iyang kauban nga si Martin namatay sa iyang kiliran. Mipadayon siya sa Ypres ug Passchendaele ug sa kataposang pag-abante sa 1918, ug didto siya sa usa ka baryo sa Belgium dihang mihunong ang mga kanyon niadtong 11 Nobyembre 1918.

Mipauli siya sa Victoria niadtong Mayo 1919. Sa paglingi niya sa nangagi, miingon siya nga tungod lang sa “nag-awas-awas nga grasya” nga nakauli pa siya.

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 4.

1919–1921

Giluwas alang sa Uma sa Misyon

Pagbalik sa Victoria, gibiyaan ni Cyril ang tabako ug nagsugod sa pagbasa sa iyang Biblia adlaw-adlaw. Niadtong 1919, sa mga tigom sa Victoria Hall, nag-ampo ang magwawali nga si C. A. Swan, “Ginoo, ipakita kanila kon alang sa unsa sila giluwas!” Nadungog ni Cyril ang tubag sama ka klaro sa tingog sa magwawali.

> Giluwas ko ikaw aron moadto sa uma sa misyon!
>
> Grace Triumphant, kapitulo 5

Milalis siya nga bag-o pa lang siya nakauli, ug nga nagkinahanglan kaniya ang iyang biyuda nga inahan. Miabot na usab ang tubag: “Gibiyaan mo ang imong balay alang sa hari ug sa nasod, dili ba ka andam mobiya sa balay alang Kanako? Dili ka ba motuo nga maatiman Ko ang imong inahan?”

Niadtong Enero 1920 naospital siya tungod sa pulmonya ug pleurisy. Miingon ang doktor, “Dili na siya molungtad karong gabii!” Nag-ampo ang Oaklands Chapel, ug nabuhi siya, bisan pa og sa kadaghanan sa maong tuig anaa siya sa mga ospital.

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), ang Pasiuna ug kapitulo 5.

1921–1922

Anna Carson

Niadtong 1921 girekomenda si Cyril sa mga ansiano sa Oaklands ngadto sa Missionary Training School sa Brooklyn, New York. Usa sa iyang mga klasmeyt mao si **Anna Carson**, natawo sa Belfast niadtong 1898 ug nagdako sa Buffalo, New York, ang tungatunga sa siyam ka managsoon sa pamilya sa usa ka panday. Niadtong 3 Disyembre 1921 giingnan niya siya nga gihigugma niya siya.

Nianang samang bulan, sa pag-ampo sa buntag, miabot ang pulong: “Adto sa Pilipinas!” Usa ka sulat gikan kang George Wightman sa Manila, nga gipatik sa *Voices from the Vineyard*, ang mipamatuod niini sa Bag-ong Tuig 1922.

> Kinahanglan andam kita sa pagbuhat sa kabubut-on sa Dios sa wala pa nato mahibaw-i kon unsa ang Iyang kabubut-on.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 6

Nagtuon si Anna sa pagpaanak samtang si Cyril nagwali sa amihanang Ontario. Gikasal sila sa balay sa pamilya Carson sa Buffalo niadtong 20 Septiyembre 1922, uban sa usa ka adlaw nga honeymoon sa Niagara Falls, ug niadtong 30 Nobyembre milawig sila gikan sa Victoria sakay sa *Empress of Asia*.

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 6 ug 7.

1922–1928

Gamay ang Kwarta, Dagko ang mga Saad

Ang magtiayong Brooks miabot sa Manila niadtong Miyerkoles 20 Disyembre 1922. Sa Bisperas sa Bag-ong Tuig gihimo ni Cyril ang iyang unang wali, sa Gospel Hall sa Walled City. Nangayo siya sa Dios og usa ka kalag aron pamatud-an ang Iyang tawag. Nianang gabhiona usa ka batan-ong lalaki nga ginganlan og **Joaquin dela Cruz** mituo, ug nangayo nga bawtismohan nianang adlawa mismo. Gibawtismohan siya nianang gabhiona sa Manila Bay.

Kulang ang kwarta. Sulod sa pipila ka panahon makapalit sila og pan apan pipila ra ka sentimo nga guava jelly ang ipahid niini.

> `Gamay ang kwarta—dagko ang mga saad.`
>
> diary ni Cyril, 9 Enero 1923

Nagtuon sila og Tagalog sa Daet ug Indang, Camarines Norte, nga nagbaligya og mga Biblia sa balay-balay. Ang ilang mga anak nga lalaki natawo sa Mary Johnston Hospital sa Manila: si Leonard, ug unya si Kenneth niadtong 1926. Ang ilang anak nga babaye nga si Rose nagsunod niadtong 19 Nobyembre 1931.

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 8, 9 ug 11.

1929–1941

Si Mr. Joy, Joy sa San Juan

Niadtong Nobyembre 1929 giabangan sa magtiayong Brooks ang ubos nga andana sa usa ka balay sa J. Basa Street sa San Juan, tupad sa merkado. Mga traynta ka magtutuo nga gipangulohan ni Timotea “Tea” Carreon ang miduyog kanila. Matag semana nagpahigayon si Cyril og mga klase sa mga bata sa mga baryo, ug gikan sa ilang paborito nga koro, “Joy, joy, joy, with joy my heart is ringing,” gitawag siya sa mga bata nga “Mr. Joy, joy.”

Nagtigom si Tea gikan sa iyang gamay nga kita aron makapalit og atop ug mga haligi nga gahi nga kahoy. Niadtong 1933 iyang gipatindog ang balangkas sa usa ka kapilya sa H. Lozada Street, ug niadtong 4 Hulyo ang mga magtutuo naghimo og *bayanihan*, usa ka tinabangay nga trabaho, aron ipatindog ang mga bungbong.

Kana nga gamay nga tigom nahimong San Juan Gospel Hall. Kawhaan ka tuig ang milabay, si Ken Engle ug Mary Lou Leonard gikasal didto, ug si Cyril Brooks ang nagtugyan sa pangasaw-onon (“Duha ka Bersikulo ug Duha ka Singsing,” Ikaduhang Tomo).

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 11.

1935–1941

The Gospel Messengers

Unang nakasulti si Cyril sa radyo niadtong 24 Pebrero 1935, nga gikulbaan ug paos ang tingog. Niadtong Marso 1936 iyang gidumala ang programa sa Domingo sa gabii nga *The Gospel Messengers* sa estasyon nga KZRM, Manila. Usa ka bisita gikan sa Guam miingon nga usa ka libo ka tawo didto ang nagpaabot niini matag semana.

Niadtong 1940 usa ka mingaw nga marinero sa usa ka submarino sa Manila Bay ang nakadungog sa programa ug misulat. Sa wala madugay ang balay sa pamilya Brooks bukas na sa mga sundalo ug marinero matag Sabado. Usa kanila, si Jesse Miller, sa ulahi nagtukod sa Overseas Christian Servicemen’s Centers.

Sa Domingo sa gabii, 7 Disyembre 1941, usa na lang ka minuto ang nahibilin sa programa. Gikuha ni Cyril ang usa ka kard nga may pito ka bersikulo nga “Ayaw kahadlok” ug gibasa kini. Ang mga eroplano sa Hapon nagpaingon na niadto sa Pearl Harbor ug sa Pilipinas.

> Ayaw kahadlok, kay gilukat ko ikaw. Ayaw kahadlok, kay ako uban kanimo.
>
> gibasa sa kataposang pagsibya, 7 Disyembre 1941

Gikan sa Cyril H. Brooks, “Early Days of Gospel Broadcasting in the Philippines”, sa Ikatulong Bahin.

1942–1945

Los Baños

Human sa Pearl Harbor, gihimo sa mga Hapon ang mga misyonaryo nga “house prisoners” sa ilang kaugalingong mga balay. Sulod sa duha ug tunga ka tuig nabuhi ang pamilya Brooks pinaagi sa mga gasa gikan sa mga Pilipinong magtutuo, sa pagbaligya sa ilang sakyanan ug piano, ug sa mga utang gikan sa mga higalang Intsik. Niadtong Hulyo 1944 gidala sila sa internment camp sa Los Baños, Laguna.

Mikunhod ang pagkaon hangtod mga pito ka gatos na lang ka calorie matag adlaw. Ang timbang ni Cyril nahimong 105 ka libra ug ang kang Anna 85. Nasamok siya sa Hebrews 13:5, “Kontento na kamo sa unsay anaa kaninyo,” hangtod nga nasabtan niya ang kahulogan niini.

> Wala ako gipangayoan sa Dios nga makuntento sa mga butang, sa mga kahimtang, kondili sa Iyang kaugalingon.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 15

Sa kaadlawon sa 23 Pebrero 1945, ang mga paratrooper, mga Pilipinong gerilya ug mga amphibious tank nga mitabok sa Laguna de Bay ang nagpagawas sa mga gibilanggo. Ang roll call nianang buntaga gi-urong. “Human kami maluwas nadungog namo nga ang mga Hapon nagplano nga paputokan kami og machine gun inig linya namo para sa roll call.”

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 13 hangtod 16.

1945–1950

Pauli, ug Balik Usab

Niadtong 9 Abril 1945 milawig ang pamilya sakay sa troopship nga *Admiral Eberle* ug midunggo sa Long Beach niadtong 2 Mayo, ang adlawng natawhan ni Anna. Sulod sa upat ka tuig nagpuyo sila sa Buffalo ug nagpalabay sa mga ting-init sa Guelph Bible Camp sa Ontario. Si Len ug Ken nagtuon sa Emmaus Bible School sa Toronto, ug silang duha naminyo.

Niadtong Agosto 1949 nakabalik na si Cyril ug Anna sa Manila. Niadtong 17 Abril 1950 ang Bible School of the Air nagsugod sa pagsibya pinaagi sa Far East Broadcasting Company, gamit ang kurso sa Emmaus nga *What the Bible Teaches*. Sa unang tuig niini 2,657 ang nag-enrol. Pag-abot sa Abril 1967 milapas na sa usa ka milyon ang kinatibuk-an.

> Kon nahibaw-an pa lang unta namo ang tanan nga malambigit niini, tingali wala unta kami nagbaton og pagtuo nga mosugod. Nahibalo ang Ginoo ug Iya kaming gigiyahan sa matag lakang.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 23

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 17, 18 ug 23, ug sa Bible School of the Air News, Mayo 1967.

IKADUHANG BAHIN

Ang Tawo nga Nagdapit kang Papa

Si Cyril ug Anna Brooks ug ang pamilya Engle · 1949–1986

GIDUGANG NIADTONG 13 OKTUBRE 2026

1949–1951

Usa ka Batan-ong Lalaki sa Moody

Ingon niini ang pagsaysay ni Papa Brooks sa iyang kaugalingong libro.

> Sa wala pa kami mobalik sa Pilipinas niadtong 1949, nahibaloan namo ang usa ka batan-ong lalaki nga nagtuon sa Moody Bible Institute nga interesado sa buluhaton sa Pilipinas. Sa panahon sa World War II naglupad siya ibabaw sa Pilipinas sakay sa B-24 nga "Liberator," ug gusto niyang mobalik didto alang sa mas malinawon nga misyon. Human sa pagsinulatay, miduyog si Kenneth Engle kanamo sa Manila niadtong 1951.
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 22

Ang bahin ni Ken sa estorya anaa sa Ikaduhang Tomo: "Ang Tigom sa Pag-ampo sa Moody", diin miabot ang sulat sa buntag human sa usa ka gabii sa pag-ampo, ug "Usa ka Bukas nga Pultahan", diin si Brooks misulat niadtong Mayo 1950, "Sigurado gyud nga adunay lugar para nimo nga makatabang dinhi sa San Juan kon tawgon ka sa Ginoo nga motrabaho uban kanamo."

Traynta ug lima ka tuig ang milabay nahinumdom pa gihapon si Ken sa unang mga leksyon. "Nahinumdom ba mo sa mga ipabasa nga inyong gihatag kanako niadtong 1950?" siya misulat kang Papa ug Mama Brooks niadtong 1985.

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 22; si Ken Engle ngadto sa pamilya Brooks, 16 Septiyembre 1985.

1951–1953

Murag Tinuod Gyud nga Anak

Sayo sa buntag sa Sabado 17 Marso 1951, si Cyril ug Anna Brooks naghulat sa Manila Bay aron sugaton si Ken pagkanaog niya sa barko (“Maganda,” Ikaduhang Tomo). Nianang Lunes giablihan ni Ken ang mga sulat para sa Bible School of the Air, ug nianang gabhiona giinterbyu siya ni Cyril sa DZAS. Nagpuyo siya sa balay sa pamilya Brooks sa San Juan hangtod siya naminyo.

> Nagpuyo siya uban kanamo hangtod naminyo siya ug murag tinuod gyud namo siyang anak. Katingad-an, daghang tawo ang nasayop sa paghunahuna nga umagad namo siya!
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 23

Niadtong 26 Abril 1953, sa San Juan Gospel Hall, si Cyril Brooks ang nagtugyan sa pangasaw-onon dihang gikasal si Ken kang Mary Lou Leonard. Si Ken Brooks ang best man, ug ang gamay nga si Dale Brooks ang nagdala sa mga singsing. Ang handaan gihimo sa balay sa pamilya Brooks.

> Gidawat nila ako sa ilang balay pag-abot nako sa uma sa misyon niadtong 1951 ug gitratar ako nga murag ilang kaugalingong anak.
>
> Ken Engle, 28 Marso 1980

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 23; ang mga sulat ni Ken Engle sa 20 Mayo 1953 ug 28 Marso 1980.

Lima ka Gatos ka Dolyar sa Pamahaw

Ang Bible School of the Air nabuhi pinaagi sa pagtuo. Usa ka buntag gikuwenta ni Papa Brooks nga mga lima ka gatos ka dolyar ang gikinahanglan para sa pag-imprinta ug selyo, ug iyang gidangop kini sa Ginoo.

> Samtang naglingkod kami aron mamahaw human sa akong debosyon, miagi si Ken Engle. Sa usa ka hinungdan kinahanglan siyang mogawas og sayo nianang buntaga ug miagi siya sa post office aron kuhaon ang among mga sulat. Sa among kalipay (ug katingala, kinahanglan kong isugid) usa ka sulat ang may sulod nga tseke nga $500.
>
> Cyril H. Brooks, Grace Triumphant, kapitulo 23

Gisaysay niya pag-usab ang estorya niadtong 1981, sa “His Word Runs Swiftly,” ug midugang og usa ka linya bahin sa nagkataas nga gasto sa selyo ug pag-imprinta: “Wala mapakyas ang Dios—dili gyud Siya mapakyas.”

Nakat-onan usab ni Ken ug Mary Lou gikan sa pamilya Brooks kining samang paagi sa pagkinabuhi. Gisulti nila ang ilang mga panginahanglan ngadto lang sa Dios (“Ang Manila ug ang Bible School of the Air,” Ikaduhang Tomo).

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 23; “His Word Runs Swiftly,” Missions, Nobyembre 1981.

1951–1979

Ang mga Batan-on sa Brigade ug ang Baguio

Sa sinugdanan sa 1950s si Ken Engle ug Ken Brooks, uban sa tabang sa mga Amerikanong sundalo, nagsugod sa Christian Service Brigade sa San Juan. Usa sa unang mga batang lalaki mao si Rudy Ponce de Leon, ang unang Herald of Christ sa gawas sa Estados Unidos. Ang libro nag-ingon nga ang Brigade nagsugod “in the 1959’s”; gitul-id ni Ken ang iyang kopya ngadto sa “the early 1950s.”

Niadtong 1967 mibalhin ang pamilya Engle sa Baguio. Misulat si Papa Brooks bahin kang Mary Lou ug kang Evelyn Balanag, ug bahin sa upat ka tawo nga gibawtismohan ni Ken sa sinugdanan sa 1970: “kadto ang sinugdanan sa tigom didto.” Dihang mipauli ang pamilya Engle para sa furlough nianang tuiga, si Cyril ug Anna, nga parehong lapas na sa kapitoan anyos, misaka sa bukid ug nagpuyo didto sulod sa duha ka tuig.

> Adunay mga batan-ong Kristohanon nga kinahanglang atimanon.
>
> Grace Triumphant, kapitulo 25

Dihang mibiya ang pamilya Engle sa uma sa misyon, gipadayon ni Papa Brooks ang paghatag og mga Biblia sa mga kadete nga mogradwar sa Philippine Military Academy. Niadtong 1978 naghatag siya og mga Biblia sa 139 ka gradwado (“Mga Biblia para sa mga Kadete”).

Gikan sa Grace Triumphant (© 1985 Walterick Publishers), kapitulo 20, 22 ug 25; ang mga nota ni Ken Engle sa iyang kopya, 9 Nobyembre 1985.

Mama ug Papa

Nagpadayon ang mga sulat human mibalhin ang pamilya Engle pauli sa Kansas niadtong 1975. Gilista ni Ken ang matag sulat, parsela ug litrato nga iyang gipadala. Mitubag si Papa Brooks sa nipis nga papel sa airmail gikan sa P.O. Box 652, Greenhills, nga may balita bahin sa San Juan, sa Bible School of the Air, sa Kampo, ug sa simbahan sa Baguio.

> Bulahan kami nga nakaadto sa laing nasod ug nakabaton og mga sinagop nga ginikanan sama kaninyo.
>
> Ken Engle ngadto kang Papa ug Mama Brooks, 12 Oktubre 1982

Sa ilang ika-60 nga anibersaryo niadtong Septiyembre 1982, kapin sa duha ka gatos ka higala ang nagtigom sa Manila. Misulat si Papa Brooks: “Kini usa ka rekord sa katingalahang grasya sa Dios sa tibuok dalan.”

> Nahibalo kami nga daghan ang nagtawag kaninyo og “Mama ug Papa” apan gibati namo nga gawas sa inyong kaugalingong mga anak, kami tingali ang labing nakabenepisyo gikan kaninyo. SALAMAT.
>
> Ken Engle ngadto kang Papa ug Mama Brooks, 16 Septiyembre 1985

Gikan sa mga sulat sa pamilya Brooks sa file ni Ken ug Mary Lou Engle, 1972–1986.

Tan-awa sa YouTube: Work in the Philippines: Ken and Mary Lou Engle, 1951–1975, ni Cyril H. Brooks ↗

1984–1985

Grace Abounding, Grace Triumphant

Niadtong 1984 si John D. Williams sa Walterick Publishers sa Kansas City mitanyag nga ipatik ang estorya sa kinabuhi ni Papa Brooks. Midawat siya, apan dili siya modawat og royalty: “Dili ko gusto nga manginwarta gikan niini.” Gihangyo niya nga pasalamatan si Ken ug Mary Lou sa ilang tabang. Ang working title mao ang *Grace Abounding*. Nahimo kining *Grace Triumphant*.

Nagpili si Ken og kawhaan ug unom ka litrato, gikan kang Cyril nga diyes anyos pa sa England hangtod kang Cyril ug Anna sa Baguio, ug iyang gi-type ang mga caption. Gipadala niya kini sa Walterick niadtong 27 Marso 1985.

> Gihatagan nako og daghang atensyon ang Bible School of the Air, unya ang San Juan ug ang buluhaton sa mga probinsya. Kining tanan duol kaayo sa iyang kasingkasing.
>
> Ken Engle ngadto kang John D. Williams, 27 Marso 1985

Napulo ka kopya ang miabot sa Abilene niadtong 24 Oktubre 1985. Ang tibuok libro anaa niining serye: *Grace Triumphant*.

Gikan sa mga sulat sa file ni Ken ug Mary Lou Engle, 1984–1985.

Grace Triumphant, 1985

Ang kopya sa pamilya sa Grace Triumphant, ang awtobiograpiya ni Cyril H. Brooks, nga may mapa sa Pilipinas sa hapin. Si Ken ang nagpili sa mga litrato niini ug nagsulat sa mga caption. Basaha ang tibuok libro niining serye: Grace Triumphant.

Koleksyon ni Kevin Engle · *Grace Triumphant* © 1985 Walterick Publishers

1985–1986

Pagamot Paubos

Niadtong 28 Agosto 1985 ang International Baptist Theological College mihatag kang Papa Brooks og honorary Doctor of Divinity “isip pag-ila sa among daghang tuig nga pag-alagad dinhi.” Sa kataposan nianang tuiga nahuman niya ang pagsulat og mga script sa radyo para sa tanang kurso sa Emmaus.

Upat ka adlaw sa wala pa siya maospital, sa sinugdanan sa 1986, iyang gihatag ang iyang kataposang mensahe, ngadto sa mga babaye sa tigom sa San Juan. Nahinumdom niini ang iyang anak nga si Rose.

> Gihagit niya kami nga “mogamot paubos ug mamunga pataas.”
>
> Rose Brooks, 12 Marso 1986 (Isaiah 37:31)

Mipauli siya sa Ginoo sa 11:45 sa buntag sa Lunes, 3 Marso 1986, uban si Rose sa iyang kiliran. Ang lubong gihimo sa San Juan Gospel Chapel. Misunod kaniya si Mama Brooks niadtong Miyerkoles, 21 Mayo 1986.

> Nanghinaut ko nga naabot ninyo ang balita bahin sa pagpauli ni Papa, kay sama gyud mo og pamilya kang Papa.
>
> Rose Brooks ngadto kang Ken ug Mary Lou, 12 Marso 1986

Gikan sa mga sulat ug sa mga nota ni Ken Engle sa iyang file bahin sa pamilya Brooks, 1985–1986.

IKATULONG BAHIN

Sa Iyang Kaugalingong mga Pulong

Lima ka artikulo ni Cyril H. Brooks, ug ang iyang newsletter sa Mayo 1967

GIDUGANG NIADTONG 13 OKTUBRE 2026

SINULAT NI CYRIL H. BROOKS

His Word Runs Swiftly (Ang Iyang Pulong Kusog nga Midagan)

Gikan sa magasin nga *Missions*, Nobyembre 1981: "The Story of The Bible School of the Air, Manila." Ang orihinal nga mga panid: PDF.

Si Cyril ug Anna Brooks nag-alagad na sa Ginoo sa Pilipinas sukad pa sa 1922, nga gamay ra ang mga paghunong---kinatibuk-an 59 ka tuig! Ang ilang tulo ka anak, si Len, si Ken, ug si Rose, tanan anaa sa full-time nga buluhaton. Ang artikulo sa Septiyembre bahin sa pag-abot sa Emmaus Bible School ngadto sa uban, "These Forty Years," naghisgot sa paggamit sa mga correspondence course sa Emmaus sa The Bible School of the Air. Kini nga artikulo usa ka haom nga sunod niini.

Pipila ka ginikanan nga may kasingkasing alang sa misyon ang nagtan-aw sa ilang gamay nga anak nga lalaki, nga naglingkod ibabaw sa usa ka kahoy nga sawhorse, nga kusog nga nagkanta, "Speed away, speed away with the life-giving Word." Gitugyan nila ang ilang kinamanghuran nga anak nga lalaki ngadto sa Ginoo alang sa pag-alagad sa Dios ug ginganlan siya og "Cyril" sunod sa usa ka misyonaryo nga namatay sa Central Africa. Walay usa kanila ang nakaamgo kon unsa ka matagnaon ang mga pulong nga gikanta sa kainosente.

Dihang gisulat sa Salmista ang "His Word runs swiftly" (Kusog nga midagan ang Iyang pulong) Psalm 147:15 (N.I.V.) ang iyang gihunahuna mao ang kakusog sa mga sugo sa Dios sa tibuok Niyang kalalangan. Niining modernong panahon magamit nato kining mga pulonga sa kusog nga pagkaylap sa Ebanghelyo pinaagi sa radyo ug sa literatura. Ania ang pipila ka petsa nga mahinungdanon kanamo isip may personal nga bahin sa pagpakaylap sa Pulong sa Dios.

Pebrero 12, 1922 sa Hackensack, N.J. Sa unang higayon nakapaminaw og wali sa radyo apan wala gyud magdahom nga ang radyo mahimong dakong bahin sa among ministeryo sa Pilipinas nga among giandaman niadtong panahona. Dugang pa, dili kaayo maayo ang wali, kay mas daghan pa ang bahin kang Abraham Lincoln kaysa kang Jesu-Kristo!

Pebrero 24, 1935 sa Manila. Unang nakasulti sa radyo isip bisita sa programa nga The Gospel Messengers. Ang mensahe, "True Satisfaction" (Tinuod nga Katagbawan), sa ulahi gipatik sa isyu sa Septiyembre sa The Philippine Evangelist.

Marso 15, 1936. Gidumala isip regular nga mamumulong sa The Gospel Hour sa KZRM, usa ka komersyal nga estasyon sa radyo sa Manila. Gawas sa panahon sa furlough, 1937-1938, gipadayon kini nga ministeryo nga may daghang makapainteres ug mabungahon nga mga kontak. Nakadungog bahin sa usa ka dakong grupo sa Guam

nga regular nga naminaw. Nakadawat og daghang pagpamatuod sa mga kalag nga naluwas. Kawhaan ka tuig ang milabay nakaila kami og usa ka babaye nga naluwas pinaagi sa maong programa.

Disyembre 7, 1941. Naghisgot bahin sa Four Freedoms (Upat ka Kagawasan) uban sa espirituhanong aplikasyon, nga wala mahibalo nga ang mga bomber sa Hapon nagpaingon na sa Pearl Harbor ug sa Pilipinas. Busa nahunong kadtong bahin sa ministeryo sa radyo, sa mga tuig sa pag-okupar sa Hapon ug sa pagpahiuli sa among kusog didto sa among nasod hangtod sa among pagbalik sa Pilipinas.

Abril 17, 1950. Ang unang programa sa Bible School of the Air pinaagi sa pasilidad sa Kristohanong estasyon sa radyo sa Far East Broadcasting Company (FEBC) sa Manila.

THE BIBLE SCHOOL OF THE AIR

Samtang nag-ampo kami bahin sa klase sa programa sa radyo nga among ihalad ug kon gamiton ba namo ang FEBC o usa ka komersyal nga estasyon, nakadawat kami sa sinugdanan sa 1950 og kopya sa usa ka bag-ong kurso nga gipatik sa Emmaus Bible School. Nahimong klaro ang giya sa Ginoo samtang among gibasa ang What The Bible Teaches. Usa ka programa sa Bible Study nga gibase sa usa ka correspondence course nga ihalad nga libre sa mga tigpaminaw. Ang giya gipamatud-an pinaagi sa matinabangon nga tubag ni Mr. Robert Bowman sa FEBC. Siyam ka bulan pa kadto nga nag-operate ang estasyon. Uban sa iyang tabang naabot namo ang ngalan nga Bible School of the Air tungod kay ang kahulogan sa “Emmaus” dili masabtan sa mga posibleng tigpaminaw.

Ang 1950 dili ang labing maayong panahon sa pagsugod niining bag-ong proyekto. Taas kaayo ang tensyon sa tibuok Far East. Hapit na magsugod ang Gubat sa Korea. Kaylap ang insurhensya sa Pilipinas. Ang U.S. Embassy nagpasidaan sa mga lungsoranon sa U.S. nga dili mobiyahe sa gabii sa gawas sa siyudad. Kanunay makadungog og mga buto sa pusil samtang nagbiyahe kami paingon sa FEBC aron isibya ang among mga programa matag Lunes sa gabii. Apan ang Ginoo nanggiya, niana sigurado kami, bisan og gamay ra ang among nasabtan kon asa Siya nanggiya. Kon nahibaw-an pa namo, wala unta kami nagbaton og pagtuo nga mosugod! Kini nga buluhaton miuswag sa duha ka direksyon: mga programa sa radyo ug mga correspondence course.

ANG MINISTERYO SA RADYO

Kini kasagaran usa ka tunga sa oras nga programa kausa sa usa ka semana. Sa sinugdanan ang akong asawa adunay bahin sa pagbasa sa mga sulat ug mga pangutana. Niadtong 1951 malipayon namong gidawat ang pag-abot ni Kenneth Engle uban sa iyang kasinatian sa radyo sa WMBI isip estudyante sa Moody sa Chicago. Pagkasunod tuig ang among anak nga si Kenneth miabot usab aron motabang niini nga buluhaton. Ang tanang programa (kapin 1600 hangtod karon) gibase sa mga kurso sa Emmaus nga lain-lain ang porma. Usahay porma kini og forum diin tulo o upat ka tawo ang mogahin og pipila ka minuto sa paghisgot sa mga pangutana bahin sa leksyon. Niining bag-ohay nga mga tuig nakita nga mas maayo nga usa na lang ka mamumulong aron ang mga tigpaminaw makaila sa usa ka tingog nga kauban sa programa. Sulod sa pipila ka tuig aduna usab kami kinse minutos nga programa tulo ka beses sa usa ka semana gawas pa sa tunga sa oras nga programa.

Ang pag-abot sa mga tape recorder dakong tabang gyud. Ang mga programa maandam na daan sa panahon nga kombenyente kanamo. Ang mga rekording matipigan aron magamit sa umaabot. Samtang naka-furlough makarekord ko og mga programa bisan asa nga posible makagamit og maayong kalidad nga ekipo. Nahimo usab nga posible ang pagsibya sa mga programa sa pipila ka komersyal nga estasyon sa ubang bahin sa Pilipinas. Gihimo kini sa wala pa ang pagdeklarar sa martial law niadtong Septiyembre 1972. Unya ang tanang estasyon temporaryong nawala sa ere. Ang FEBC usa sa unang mibalik og operasyon human sa pipila ka adlaw. Apan sa pagbalik sa pagsibya sa mga komersyal nga estasyon, gipataas nila og dako ang ilang singil. Tungod kay gamay ra man ang tubag

nakita nga dili na angay makigsabot og bag-ong mga kontrata.

Sulod sa pipila ka panahon gihunahuna kon posible ba ang usa ka programa sa Tagalog. Niadtong Marso 1978, gisugdan kini uban sa usa sa mga nasyonal nga magbubuhat, si Brother Rey Cervantes, isip mamumulong. Siyempre mas limitado ang naabot niini kaysa sa Iningles apan dako kaayo ang panalangin sa Ginoo niining mga programa sa Tagalog. Maayo ang pagdawat niini ug sa tinuod mas daghan pa ang mga sulat nga tubag niini kaysa sa mga programa sa Iningles sulod sa miaging tulo ka tuig!

Panahon na sa pagbag-o sa programa sa Iningles, alang sa mas batan-on nga tingog ug labing maayo kon tingog sa usa ka Pilipino. Nakakapoy na ang mga sesyon sa pagrekord sa akong edad. Ang among mga kauban nga misyonaryo puliki na kaayo maong nagdumili sila sa pagdawat niini nga buluhaton. Usa sa mga nasyonal nga magbubuhat, si Mr. Rudy Ponce de Leon mibalik sa miaging tuig gikan sa tulo ka tuig nga pagtuon sa Bible college sa New Zealand. Uban sa iyang halapad nga kasinatian sa radyo ug espirituhanong mga kwalipikasyon, haom kaayo siya. Apan nalambigit kaayo siya sa ubang bahin sa buluhaton ug wala siya mobati nga makagahin siya og panahon sa pag-andam. (Nakita nako nga moabot og usa ka adlaw ang pag-andam sa usa ka 16 minutos nga mensahe sa radyo.) Si Rudy misugyot nga makabasa siya og script kon adunay laing moandam niini. Kini nga kahikayan maayo nga nagdagan sulod na sa pipila ka bulan karon. Ako ang moandam sa script sa mensahe. Si Rudy ang mobasa niini ug ang iyang pag-umangkon nga si Pete Barotilla ang mohiusa sa tibuok programa.

ANG MINISTERYO SA CORRESPONDENCE COURSE

Sa sinugdanan, ang bugtong paagi sa pag-anunsyo sa mga kurso mao ang programa sa radyo. Kalipay kaayo namo sa unang tubag---sa wala madugay 500 ka hangyo ug sa wala madugay misaka kini sa 1000. Sa wala madugay ang mga estudyante nangayo na og kurso para sa ilang mga higala. Nag-imprinta kami og porma diin malista nila ang mga ngalan sa uban. Ang mga Kristohanong magbubuhat nagpadala og mga lista sa mga miyembro sa simbahan ug mga interesadong higala. Bisan og mikunhod ang direktang tubag gikan sa programa sa radyo, misaka ang kinatibuk-ang mga hangyo. Dili talagsaon ang makadawat og kapin 3000 sa usa ka semana. Ang mga anunsyo sa mga sinemana nga magasin nagdala og maayong tubag bisan og mahal kini.

Ang What The Bible Teaches sa wala madugay gihubad ngadto sa Tagalog. Usa ka katingad-an nga sayop nga hubad ang nadakpan sa wala pa kini ma-imprinta. Ang pulong nga "deliver" sama sa kaluwasan gikan sa sala, gihubad gamit ang pulong nga nagpasabot sa pag-deliver og usa ka parsela! Sa ulahi kini nga kurso gihubad usab ngadto sa Cebuano, Ilocano ug Hiligaynon (Ilonggo). Kining upat mao ang mga pangunang pinulongan sa Pilipinas. Ang mga kurso gitanyag usab sa Intsik.

Human sa napulog pito ka tuig usa ka milyon na ka hangyo ang nadawat. Usa ka rally ang gihimo ug gihatagan og mga Biblia ang lima ka estudyante sa Manila nga nag-enrol nianang semanaha. Ang mga rally nga gihimo sa ubang higayon dili kaayo makapadasig. Kasagaran mga interesadong higala ang mitambong apan dili ang mga estudyante sa correspondence course. Niadtong Marso 1975 milapas na sa usa ug tunga ka milyon ang kinatibuk-ang tubag. Sukad niadto hinay na ang pagtubo sa numero tungod sa pagbag-o sa among mga pamaagi. Karon ang mga enrolment kasagaran lima ngadto sa unom ka gatos matag bulan. Apan mas taas na ang porsyento sa mga nakahuman.

Ang una nga pamaagi usa ka pag-abot nga ebanghelistiko. Busa bisan og wala ibalik sa mga estudyante ang ilang mga test paper, makadawat gihapon sila og booklet nga may klarong mensahe sa ebanghelyo. Human sa paggamit og lain-laing mga booklet, sama sa The Reason Why, ug Here's How, nagsulat kami og booklet nga haom gyud sa lokal nga mga kahimtang ug mga problema. Daghan ang misulat aron mopamatuod sa kaluwasan pinaagi niini nga booklet. Karon usa ka mas mubo nga kurso, ang Men Who Met The Master, ang gigamit isip pasiuna nga libre nga kurso puli sa What The Bible Teaches.

Ang mga pasiuna nga kurso ug ang mga kurso sa mga pinulongan sa Pilipinas tanan gi-imprinta dinhi. Ang mga advanced nga kurso gipalit gikan sa Emmaus Bible School. Ang pipila niining mga advanced nga kurso nahubad na sa Tagalog. Gidasig namo ang mga Kristohanon nga gamiton kini sa ilang kaugalingong personal nga pagtuon sa Biblia. Ang pipila ka lokal nga simbahan naggamit usab niini para sa mga grupo sa Bible study sa mga balay, ug sa mga Sunday School.

ANG ESPIRITUHANONG MGA RESULTA

Sa kahangtoran ra nato mahibaw-an ang tinuod nga espirituhanong mga resulta sa tanang

paningkamot ug gasto nga gibutang sa Bible School of the Air. Apan gitugotan kita sa Ginoo nga makakita sa pipila ka bunga karon. Ang Ebanghelyo nakaabot sa tanang bahin sa Pilipinas nga may 45 milyon ka populasyon ug sa daghan pang ubang nasod. Walay giihap apan gatusan, tingali libo-libo ka sulat ang nagpamatuod sa pagtuo diha sa Ginoong Jesu-Kristo. Daghang Kristohanong magbubuhat sa lain-laing grupo ang nagpamatuod sa tabang nga ilang nadawat gikan sa mga kurso, sa ilang kaluwasan man o sa pagpadato sa ilang espirituhanong kinabuhi.

Sa usa ka dakong asyenda sa tubo sa Tarlac, Central Luzon, pipila ka lalaki ang naluwas pinaagi sa mga kurso. Pito o walo ka sertipiko ang nagdayandayan sa bungbong sa usa ka balay. Gikontak namo sila human sila nagtigom para sa Bible study. Pagkadako sa ilang kagutom sa Pulong! Usa ka Sabado sa gabii, duha o tulo kami ang nakigtagbo kanila gikan sa alas siyete hangtod sa tungang gabii. Mihunong lang ang tigom tungod kay tulo ka oras pa ang among biyahe pauli ug puliki nga Domingo ang nagpaabot. Karon adunay duha ka tigom sa maong lugar nga may pag-abot sa ubang mga dapit.

Sa kalamakan sa Candaba, usa ka dato nga humayan sa amihanan sa Manila, gamay ra, kon aduna man, ang pagsaksi sa ebanghelyo. Kaylap ang insurhensya ug delikado ang pagbiyahe sa gabii. Karon adunay lima ka tigom didto; resulta sa pagkaluwas sa usa ka batan-ong babaye samtang nagtuon siya sa What The Bible Teaches. Ang unang tigom sa iyang balay sa Bahay-pare niadtong 1963 dili gyud makalimtan! Kawhaan ngadto sa traynta ka silingan ang gidapit. Dili kadto pormal nga tigom kondili mahigalaon nga estoryahanay. Sulod sa usa ka oras gipasabot nako ang among misyon ug ang dalan sa kaluwasan. Dihang gidapit nako sila nga mangutana, usa ka lalaki ang miingon, “Nakita namo ang pagbag-o ni Tessie ug gusto namong mahibalo kon unsa kini.” Tulo ka oras ang milabay sa wala pa sila mibiya aron manihapon.

Sa tunga nga bahin sa kapupud-an, sa Guimbal, Iloilo, usa ka lalaki ang naluwas ug nagsugod sa pagsaksi sa uban. Gikan sa ilang pagtuon nakat-onan nila ang bahin sa lokal nga simbahan ug nagtukod sila og kapilya diin sila magtigom. Ang ilang bugtong tabang gikan sa gawas mao ang panagsang pagbisita sa mga nasyonal nga magbubuhat. Nakadawat usab kami og mga taho bahin sa ubang susamang mga grupo ug nakig-uban sila sa ubang mga grupo sa mga ebanghelikal. Ang Pulong sa Dios kusog nga midagan ug dili mobalik Kaniya nga walay sulod.

Laing espirituhanong resulta mao ang pagkakita sa pagkamatinud-anon sa Dios sa paghatag sa mga panginahanglan. Usa ka buntag sa akong hilom nga panahon nag-ampo ko bahin sa dinalian nga panginahanglan nga mga $500.00. Sa ulahi samtang namahaw, gidala ni Ken Engle ang mga sulat nga may sulod nga gasa sa ensakto gyud nga kantidad. Sama sa bisan asa, nagkataas ang mga gasto. Misaka ang mga bayronon sa pag-imprinta; ang selyo misaka gikan sa duha ka sentimo ngadto sa kwarenta sa matag sulat. Niadtong 1980 ang gasto sa operasyon kapin og gamay sa $22,000.00 apan wala mapakyas ang Dios---dili gyud Siya mapakyas.

Ang aktuwal nga operasyon sa Bible School of the Air anaa na karon sa kamot sa mga Pilipinong kawani. Ang office manager mao si Mr. Elino Aragon nga usa ka ansiano sa tigom sa Binangonan ug aktibo sa ubang bahin sa buluhaton sa Ginoo. Kauban niya si Miss Luz Lazaro nga kauban na namo niini nga buluhaton sukad pa sa Agosto 1950 ug duha ka managsoong babaye, si Misses Letty ug Nelly Licera nga kauban usab namo sulod sa pipila na ka tuig. Kining mga dedikado nga magbubuhat nag-alagad dili lang tungod sa sweldo nga ilang madawat kondili isip pag-alagad usab sa Ginoo. Usa ka advisory committee ang magtigom matag karon ug unya aron bantayan ang buluhaton sa kinatibuk-an ug maghimo og mga palisiya.

Iampo ang Bible School of the Air sa pag-abot niini pinaagi sa radyo ug sa paggamit sa mga correspondence course. Dayega ang Dios nga ang tingog niini “miabot sa tibuok kalibotan, ug ang ilang mga pulong ngadto sa kinatumyan sa kalibotan.” “Ang Imong Pulong kusog nga midagan.” Psalm 147:15 (N.I.V.)

SINULAT NI CYRIL H. BROOKS

Early Days of Gospel Broadcasting (Ang Unang mga Adlaw sa Pagsibya sa Ebanghelyo)

Gikan sa *Signal*, Nobyembre-Disyembre 1973, panid 11-14: "Early Days of Gospel Broadcasting in the Philippines." Ang orihinal nga mga panid: PDF.

Ang panahon: gabii sa Disyembre 7, 1941. Ang lugar: usa ka studio sa radyo sa downtown Manila. Ang tunga sa oras nga programa sa "Gospel Messengers" hapit na mahuman apan ang orasan nagpakita nga duna pa silay usa ka minuto. Gikuha sa tigsibya ang usa ka kard, nga gihatag kaniya sayo nianang adlawa, — "A perfect Convoy of Dreadnaughts" (Usa ka Hingpit nga Komboy sa mga Barkong Iggugubat). Niini nga kard naimprinta ang pito ka bersikulo, ang matag usa may "Ayaw kahadlok". Niadtong nahibilin nga minuto gibasa sa tigsibya: "Ayaw kahadlok, kay gilukat ko ikaw." "Ayaw kahadlok, kay ako uban kanimo." "Ayaw kahadlok, kay ako ang imong taming." "Ayaw kahadlok, ang Ginoo nga imong Dios dili mopakyas kanimo." Nagdilaab ang gubat sa Europe ug daghan ang mga hungihong sa gubat sa Far East. Uban niadtong mga pulong sa kasiguroan nawala sa ere ang "Gospel Messengers" — sa kahangtoran na, gipahunong sa pagbuto sa gubat sa Pacific ug sa pag-okupar sa Hapon sa Pilipinas. Wala mahibaloi sa mga anaa sa studio sa radyo, niadtong mismong higayona, ang mga komboy sa mga carrier ug mga eroplano nagpaingon na aron bombahon ang Pearl Harbor ug mga dapit sa Pilipinas.

Ang bag-ohay nga ika-25 nga anibersaryo (1948–1973) sa pagsibya sa Ebanghelyo gikan sa Manila sa Far East Broadcasting Company nakapahinumdom sa magsusulat niadtong mga programa sa Ebanghelyo sa wala pa ang World War II. Tungod kay dili na daghan ang nahibilin nga makahinumdom niadtong mga adlawa, tingali bililhon ang paghinumdom ug pagrekord sa sinugdanan sa pagsibya sa Ebanghelyo dinhi sa Pilipinas.

Ang akong panumduman nabag-o pinaagi sa pagsusi sa mga kopya sa "The Philippine Evangelist", usa ka binulan nga magasin nga gipatik sa Manila gikan sa 1932 hangtod 1941. Tingali kini nga artikulo makapadasig og dugang panukiduki bahin sa unang mga adlaw sa misyonaryong pagsibya sa radyo. Bahin niana, tugoti ako nga motipas kadiyot ngadto sa usa ka isla nga layo kaayo ug lahi kaayo sa Philippine Islands.

Ang radyo, o wireless (sama sa kasagarang tawag niini kaniadto) bag-o pa kaayo niadtong 1923 dihang si Mr. Arthur Gook, usa ka Brethren nga misyonaryo sa Iceland, adunay panan-awon nga gamiton kini sa iyang buluhaton, diin lisod kaayo ang pagbisita sa mga simbahan sa layong mga dapit. Uban sa usa ka wireless transmitter sa Reykjavik o sa Akureyri, ug mga receiver sa ubang mga kapilya, ang mga serbisyo sa Ebanghelyo mahimong dungan nga himoon sa tibuok isla. “Usa ka makatagbaw kaayo nga lisensya” ang gihatag sa gobyerno sa Iceland niadtong 1927, ug human sa pipila ka paglangan, nagsugod ang pagsibya niadtong Disyembre, 1927. Bisan og ang pangunang tumong mao ang pag-abot sa mga tigpaminaw sa Iceland, ang transmitter napamatud-an nga episyente kaayo ug ang pagdawat gitaho gikan pa sa England, New York, ug bisan sa California, 4300 ka milya ang gilay-on. Mipadayon ang pagsibya bisan pa sa mga problema sa kuryente hangtod 1929. Nianang tuiga gibawi ang lisensya tungod sa pagsupak sa usa ka dili mahigalaon nga opisyal sa gobyerno.

Sa usa ka artikulo sa “Echoes of Service” Marso 1959 (diin gikuha kining mga kamatuoran) giingon, “Nagtuo kami nga ang mga pagpanguna nga paningkamot ni Mr. Gook ug sa iyang mga katabang usa sa mga butang nga nagdasig sa pagtukod sa HCJB sa Quito, Ecuador nga nagsugod sa pagsibya niadtong 1935.”

Niadtong Enero 1934, si Dr. Paul G. Culley, nga kaniadto misyonaryo sa Association of Baptists for World Evangelism, nagsugod og kinse minutos nga programa matag Domingo sa gabii sa KZRM, Manila. Sumala sa among nahibaloan kini ang unang live nga programa sa Ebanghelyo dinhi sa Pilipinas. Ang pipila ka programa gikan sa Estados Unidos, sama sa Old-fashioned Revival Hour ug Lutheran Hour gisibya usab apan kini, sa akong pagtuo, pipila ka tuig sa ulahi. Ang mga manager sa estasyon sa radyo nabalaka sa dili maayong reaksyon gikan sa mga tigpaminaw o gikan sa mga pangulo sa Romano Katoliko. Busa sa sinugdanan walay pagwali. Apan ang matag himno gipaila uban sa mubo nga komento ug tingali kadtong gagmay nga mga wali mas epektibo pa kaysa usa ka wali niadtong panahona.

Usa ka nota sa “The Philippine Evangelist” Abril, 1934 nagpakita sa tubag: “Daghang pagpasalamat ang nadawat alang sa

programa sa Gospel Singers, nga gisibya gikan sa Radio Manila. Dili lang gikan sa tanang bahin sa Pilipinas kondili gikan usab sa ubang mga nasod, nagbaha ang mga sulat. Usa ka kard gikan sa Colonial Secretariat, Hong-Kong, ang magsusulat 'naguol nga dili mas taas ang gigahin nga oras.'" Human sa paghunong sa panahon sa ting-init, gipadayon ang programa isip tunga sa oras nga programa niadtong Hunyo, 1934. Niadtong Agosto usa ka babaye ang misulat gikan sa Australia, nga nagsulti nga klaro kaayo ang pagdawat — "sama ka klaro sa Bendigo, usa ka gatos ka milya ang gilay-on!"

Pagkasunod tuig mipauli ang pamilya Culley para sa furlough ug ang programa gidumala ni Dr. Russell Bradley Jones, nga kaniadto pastor sa First Baptist Church, Manila. Tungod kay si Dr. Jones usa ka hanas nga mamumulong apan dili mag-aawit sama kang Paul Culley, iyang gipugos nga kinahanglan adunay pagwali. Niadtong panahona popular na ang programa ug wala may dili maayong reaksyon, busa giaprobahan kini. Ang pipila sa unang mga mensahe ni Dr. Jones gipatik sa "The Philippine Evangelist." Ang isyu sa Septiyembre, 1935 adunay mensahe niining magsusulat, nga gihatag sa estasyon nga KZRM niadtong Pebrero 24, 1935. Nahinumdom ko nga si Dr. Jones mihangyo kanako nga ako ang mohatag sa mensahe nianang gabhiona. Ang akong kakulba sa unang pag-atubang sa mikropono gipagrabe pa sa sakit nga tutunlan ug paos nga tingog apan si Dr. Jones dili motugot nga moatras ko! Dili kadto maayo kaayo nga sinugdanan sa pagsibya sa radyo ug wala gyud ko magdahom niadtong panahona sa umaabot nga bahin nga akong maangkon sa ministeryo sa radyo.

Sa Manila Carnival niadtong Pebrero 1936 aduna kami Bible booth. Usa sa mga bisita didto mao ang usa ka Amerikano nga gikan sa Guam. Iyang gitaho nga daghan, mga usa ka libo ka tawo, didto ang naghulat sa pagsibya sa Domingo sa gabii sa Gospel Messengers gikan sa Radio Manila. Mipauli si Dr. Jones para sa furlough niadtong Marso, 1936 ug gitugyan kanako ang responsibilidad sa programa. Gipadayon kini hangtod nianang Domingo sa Disyembre, 1941, gawas sa kapin og gamay sa usa ka tuig nga furlough, 1937–1938, diin ang ubang mga higala ang nagpadayon sa programa.

Ang Ginoo ra ang nahibalo sa tinuod nga mga resulta niining mga pagsibya sa kinabuhi sa mga lalaki ug mga babaye. Ang mga file sa mga sulat gikan niadtong

mga adlawa nawala o naguba panahon sa gubat. Apan duha ka higayon sa pagdasig ang nagpabilin pa sa panumduman. Ang usa mao ang sulat gikan sa usa ka batan-ong asawa nga nawad-an na kaayo og paglaom tungod sa daghang problema ug hapit na maghikog. Unya nadungog niya ang quartet sa "Gospel Messengers" nga nagkanta, "All this I have borne for thee, what hast thou borne for Me?" (Kining tanan akong giantos alang kanimo, unsa may imong giantos alang Kanako?) Kadto ang tingog sa Dios ngadto kaniya ug nakakaplag siya og kalinaw ug kalipay sa pagsalig kang Kristo. Wala madugay sa wala pa ang gubat, nakakontak kami og laing batan-ong babaye. Dihang gibisita namo siya gisulayan namo siyang giyahan ngadto kang Kristo isip Usa nga makatabang kaniya sa iyang mga problema. Bag-o pa kaayo kadto kaniya aron makahukom dayon. Human sa pag-ampo uban kaniya, nakita namo nga nag-agay ang iyang mga luha samtang siya miingon, "Wala pa gyud ko makadungog og pag-ampo nga sama niana sa tibuok nakong kinabuhi!" Naulaw gamay ko nga ordinaryo ra kadto paminawon alang kanamo apan naanad siya sa pormal ug sinaulo nga mga pag-ampo. Nawala ang kontak tungod sa gubat apan kawhaan ka tuig ang milabay, human sa usa ka serbisyo sa Ebanghelyo usa ka babaye ang miduol kanako. Murag pamilyar ang iyang nawong apan wala nako siya mailhi hangtod nga gisuginlan niya ko bahin sa maong pagbisita ug nga karon usa na siya ka magtutuo kang Kristo.

Usa ka nota sa "The Philippine Evangelist" niadtong Nobyembre 1938 nagpakita nga walay bayad ang oras sa radyo hangtod niadtong panahona dihang nagsugod ang estasyon sa pagpabayad sa mga relihiyosong programa. Kadto usa ka buluhaton sa pagtuo ug kanunay gihatag sa Ginoo ang mga panginahanglan, kwarta man o mga tawo. Sulod sa pipila ka panahon tulo ka nasyonalidad ang anaa sa mixed quartet. Kadto sa wala pa ang mga tape recorder busa ang tanang programa live nga gisibya. Usa ka gabii gi-abante sa estasyon ang oras sa among programa og kinse minutos nga mubo ra ang pahibalo. Dili posible nga mapahibalo ang tanang apil. Ingon nga resulta ang pianista ug ang pipila sa mga mag-aawit hinayhinay nga misulod nga murag walay nahitabo sa wala pa gihatag kanamo ang mikropono. Naghunahuna ko nga kinahanglan namong usbon ang porma ug sugdan sa mensahe!

Usa ka Domingo sa gabii niadtong 1940 usa ka Amerikanong marinero sa usa ka submarino sa Manila Bay ang naka-tune sa Gospel Messengers. Usa siya ka Kristohanon nga nawad-an og kadasig tungod kay wala siyay nakit-an nga Kristohanong panag-uban sa yuta ni programa sa Ebanghelyo sa iyang radyo. Ang espirituhanong pagpabayaw gikan sa among programa nianang gabhiona nakapasulat kaniya kanamo. Kadto nga

kontak sa ulahi nagdala ngadto sa laing bahin sa Kristohanong pag-alagad alang sa pamilya Brooks tungod kay ang ilang balay nahimong balay sa mga sundalo ug marinero. Usa sa natabangan sa espirituhanon niadtong panahona mao ang usa ka batan-ong lalaki sa Air Force, nga ginganlan og Jesse Miller. Human sa World War II, si Jesse ug ang iyang asawa gigiyahan ngadto sa buluhaton taliwala sa mga sundalong Amerikano sa gawas sa nasod. Kini miuswag ngadto sa pagtukod sa Overseas Christian Servicemen's Centers Inc., nga may mga center sa lain-laing nasod sa Asia ug Europe.

Sulod sa 1941 kasagaran adunay grupo sa mga sundalo ug marinero sa studio dihang mosibya ang "Gospel Messengers". Ang ilang interes, mga pag-ampo ug panag-uban dakong pagdasig. Busa nianang gabii sa Dis. 7, 1941 wala namo maamgohi kon unsa ka dako ang among kinahanglan sa dili madugay sa kasiguroan niadtong mga bersikulo nga "Ayaw kahadlok". Ang mga batan-on mibiya sa studio aron mobalik sa ilang mga barko ug mga estasyon. Alang sa pipila kanamo, mga sibilyan, adunay pag-okupar sa Hapon ug internment camp. Alang sa pipila kanila, ang tulo ka tuig nga gubat sa Pacific; alang sa uban, ang kalisang sa Bataan, ang Death March ug ang mga prisohan sa Hapon; ug alang sa uban pa, kamatayon o nawala sa gubat. Bisan unsay nahitabo, tinuod ang saad — "Ayaw kahadlok; kay ako uban kanimo."

Usa ka kataposang dugang nota — gikontrol sa mga Hapon ang mga estasyon sa radyo nga gitukod pag-usab ubos sa ilang direksyon human kini gipahilom sa wala pa sila mosulod sa Manila. Ang pipila ka Pilipinong pastor gidapit sa pagwali matag Domingo ug siyempre gipaabot nga mosunod sila sa propaganda sa Hapon. Usa ka karaan nga higala ug kanhi estudyante sa akong mga klase, ang namatay na nga si Dr. Santiago Cruspero, nagbarog nga maisugon kaayo alang kang Kristo. Andam siya sa pagwali sa Pulong apan dili sa pagpakaylap og propaganda. Kausa gidapit siya sa paghatag og mensahe sa radyo ug ang una nga iyang gisumite wala aprobahi sa mga Hapon. Nga wala nila mahibaloi, miadto siya kanako aron mangayo og tambag. Naghunahuna ko nga ironiko kaayo nga ako, usa ka "enemy alien" (langyaw nga kaaway), ang motabang kaniya niana nga kahimtang. Nga wala ikompromiso ang kamatuoran sa Pulong, nakahimo kami og mensahe nga giaprobahan alang sa pagsibya.

Naimprinta sa kilid sa artikulo sa Signal: "Think It Not Strange" (Ayaw Kini Pagtan-awa nga Katingad-an), ni J. G. Deck.

Ayaw kini pagtan-awa nga katingad-an, panaw, ayaw pagkaluya,
labi na nga ayaw pagbagulbol ug pagreklamo,
kon ang imong masugatan sa imong dalan paingon sa langit
lisod pas-anon; kay ang tanan giplano sa Dios
aron bansayon ang Iyang anak sa balaang mga dalan sa kaalam,
ug himoon nga pinili nga sudlanan alang sa Iyang pagdayeg.
Karon hinay kita sa pagsabot niadtong mga dalana;
apan manghapa kita ubos sa Iyang gamhanang Kamot,
sigurado nga ang Iyang kaalam maoy nagdumala sa tanan,
ang Iyang gahom ang nagkontrol ug ang gugma nga dili masayop
ang nagagiya.

SINULAT NI CYRIL H. BROOKS

Progress of Missions in the Philippines (Ang Pag-uswag sa Misyon sa Pilipinas)

Usa ka pakigpulong ni Papa Brooks sa usa ka panagtapok sa Faith Academy, mga 1977, gikan sa iyang typescript sa file ni Ken Engle, uban sa iyang kaugalingong sinulat-kamot nga mga pagtul-id.

Karong gabii gihangyo ko nga mosulti bahin sa topiko nga "Salamat sa Dios alang sa mga nahimo sa misyon dinhi sa Pilipinas." Naghunahuna ko nga ang labing maayong paagi sa pagbuhat niini mao ang paghatag og mubo nga pagrepaso sa unang kasaysayan sa misyon dinhi. Dili na kinahanglan nga daghan pa kong isulti bahin sa bag-ohay nga mga kalamboan tungod kay daghan kaninyo ang nalambigit niana. Tungod kay ang mga tigulang hilig manlingaw-lingaw sa mga gagmay nga dalan sa mga anekdota ug mga handumanan, nakahukom ko nga mas maayo nga isulat ang gusto nakong isulti.

Nahibalo kamong tanan nga walay Protestanteng buluhaton sa misyon dinhi hangtod sa kataposan sa miaging siglo. Hangtod 80 ka tuig na ang milabay ang mga tawo nagpuyo sa mga kahimtang nga susama sa mga panahon sa wala pa ang reformation sa Europe. Sulod sa ika-19 nga siglo ang pipila ka Kasulatan sa Espanyol gi-import o gipalusot. Sa usa ka kaso, matud pa, pinaagi sa pagtago niini sa lain-laing hapin.

Usa ka Dominican nga prayle sa Pangasinan nga ginganlan og Lallave ang nakakuha og usa niining mga Biblia ug pinaagi sa pagbasa niini dayag nga nakabig. Giakusahan og erehiya, gitangtang siya sa pagkapari ug gipabalik sa Spain. Nabalaka sa iyang mga Pilipinong higala sa Pangasinan, nagsugod siya sa paghubad sa Bag-ong Tugon ngadto sa pinulongan niadtong dapita. Gawas sa Pinadayag, nahuman kini niadtong 1877. Tingali kini ang unang hubad sa Kasulatan ngadto sa bisan unsang pinulongan sa Pilipinas. Apan kanunay nga giingon nga sa panahon sa Espanyol ang mga Romano Katoliko wala gyud maghubad sa bisan unsang bahin sa Biblia ngadto sa lokal nga pinulongan. Dili kini tinuod gyud. Sigurado nga gamay ra kaayo ang ilang nahimo apan ang mga Ebanghelyo ug ang Mga Buhat gipatik sa Tagalog niadtong 1890's. Duha ka higayon nakakita ko og kopya niini apan wala ko makakuha og usa para sa akong kaugalingon. Matud pa usab, ang pipila ka Ebanghelyo gihubad ngadto sa ubang mga pinulongan.

Sa Barcelona, Spain, usa ka batan-ong lalaki, nga ginganlan og Castells, ang naluwas pinaagi kang Dr. Eric Lund, nga sa ulahi mianhi sa Pilipinas isip misyonaryo. Si Castells ug Lallave mianhi sa Manila niadtong 1888 nga may mga kahon sa Bag-ong Tugon sa Pangasinan ug mga Kasulatan sa Espanyol. Ang mga kahon gipugngan sa customs samtang miadto sila sa usa ka hotel sa Walled City. Silang duha nasakit og grabe ug gidudahang gihiloan sila. Si Lallave, nga tigulang na niadtong panahona, namatay. Gidumilian ang paglubong hangtod nga nangilabot ang British Consul aron matugotan nga ilubong siya sa Protestant Cemetery sa Makati. Naayo si Castells, gidakop ug gipapahawa, uban sa mga kahon sa mga Biblia. Sulod sa napulo ka tuig natabunan kini og abog sa depot sa British and Foreign Bible Society sa Singapore.

Mao usab kadto ang panahon nga ang pipila ka Pilipino gidestiyero ngadto sa Spain tungod sa rebolusyonaryong mga kalihokan. Ang ahente sa Bible Society didto mikontak kanila aron magsugod og paghubad sa Biblia ngadto sa Tagalog, Ilocano, Bicol ug Hiligaynon.

Niadtong Septiyembre, 1898, tulo ka semana human misulod ang mga pwersa sa Amerika sa Manila, ang ahente sa British and Foreign Bible Society sa Singapore miabot dinhi nga may mga suplay. Sa unang higayon ang mga Kasulatan gibaligya sa dayag niining nasora. Dihang miadto siya sa amihanan aron ibaligya ang mga Bag-ong Tugon sa Pangasinan, ang mga tawo naikag kaayo nga ang ahente kinahanglang modangop sa usa ka balay ug mobaligya pinaagi sa mga bintana nga may rehas.

Ang American Bible Society nagtukod og ahensya dinhi niadtong Nobyembre 1899, ug ang duha ka Society nagbahin sa buluhaton sa paghubad ngadto sa mga pangunang pinulongan. Dako kaayo kini nga buluhaton. Wala pa silay modernong mga teorya bahin sa paghubad ug linguistics, busa kadtong unang mga bersyon kasagaran literal kaayo. Apan delikado usab kadto nga buluhaton. Usa ka magtutudlo nga mitabang sa paghubad sa Hiligaynon gipasidan-an nga putlon ang iyang relasyon niining bag-ong relihiyon. Tungod kay midumili siya usa ka adlaw brutal siyang gipatay. Sa Visayas duha ka colporteur ang nagsugod sa paglakaw tabok sa usa ka isla agi sa bukirong kinasudlan. Wala na gyud madungog pa bahin kanila.

Niadtong 1919 ang British Society mibalhin sa ilang buluhaton dinhi ngadto sa American Society, samtang ang ulahi mibalos sa Korea, busa

nalikayan ang pagdoble. Hangtod 1923 ang kadaghanan sa pag-imprinta sa mga Biblia sa mga pinulongan sa Pilipinas gihimo sa usa ka Kristohanong imprentahan sa Yokohama. Sa dakong linog nianang tuiga, naguba ang maong imprentahan ug ang mga plato. Giingon nila nga adunay natunaw nga tingga nga unom ka pulgada ang gibag-on sa salog sa vault. Bisan og adunay pipila ka duplicate nga plato o mat, dakong kapildihan kini sa pagpanghatag sa Biblia. Usa ka rebisyon nga gikinahanglan kaayo ang gisugdan dayon sa kadaghanan sa mga pinulongan.

Samtang ania pa ta niining bahin sa misyon, tugoti ako nga mosulti og gamay bahin sa pagpanghatag. Sa palibot sa Lake Lanao kaniadto adunay daghang Amerikanong beterano sa gubat sa Spanish-American. Minyo sa mga Pilipina, nabuhi sila sa ilang pensyon, ang kadaghanan kanila bisyoso ug palahubog. Usa niana si Mr. Ghent. Usa ka gabii samtang hubog kaayo, iyang gipatawag si Mr. Woodward, usa ka Congregational nga misyonaryo, nga nakabaton sa kalipay sa paggiya kaniya ngadto kang Kristo. Tungod sa katingalahang pagbag-o sa iyang kinabuhi, si Mr. Ghent nahimong usa sa labing kusog nga tigbaligya og Biblia nga nailhan niining nasora. Nagbiyahe siya gikan sa lungsod ngadto sa lungsod nga may usa ka van. Iyang gigamit ang iyang makadani nga pagkatigbaligya sa kura paroko una, kay, sama sa iyang giingon kanako kausa, kon makapalit na og Biblia ang "pare" sayon na ang pagbaligya sa mga taga-lungsod.

Laing ahente, si Mr. McLaughlin naggamit og projector nga may slides o sine. Mag-abang siya og lokal nga sinehan o magtukod og tolda para sa iyang pasundayag. Ang bayad sa pagsulod mao ang pagpalit og bahin sa Kasulatan. Sa among unang termino, kanunay kong gigahin ang akong mga buntag sa pag-adto sa balay-balay sa pagbaligya og mga Ebanghelyo ug mga Bag-ong Tugon ug sa ingon naabot ang kadaghanan sa Manila sa habagatan sa Pasig. Siyempre, dili pa kaayo daghan ang tawo niadto, apan adunay 14,000 nga nagpuyo sa Intramuros lang. Kausa gibuboan ko og usa ka planggana nga tubig gikan sa bintana sa taas, apan sa akong hunahuna aksidente ra kadto. Tinuyo man o dili, basa gihapon ko!

Sa Bohol, si Dr. Graham, usa ka Presbyterian nga doktor, naghimo og maayo kaayong buluhaton sa medisina ug sa espirituhanon. Ang mga pasyente sa ospital nakadawat og Bag-ong Tugon aron dad-on sa balay. Usa ka lalaki ang nagdala sa iyang anak nga babaye aron ipatambal gikan sa usa ka baryo sa bukid ug mipauli nga may Bag-ong Tugon. Wala nay nadungog sulod sa unom ka tuig. Unya usa ka ahente sa Bible

Society naglisod sa pagbaligya sa usa ka baryo. Dili gusto sa mga tawo ang usa ka libro nga, matud pa nila, nagpabuhat sa mga tawo og binuang nga mga butang - sama sa pagsira sa bulangan, paghunong sa pag-inom og "tuba", bisan pag-adto sa poblacion aron mobayad og buhis! Nahibal-an sa ahente nga adunay ingon niana nga "pagkabuang" sa silingang baryo ug nakahukom siya nga susihon kini. Nakakaplag siya og usa ka kongregasyon nga 250 ka tawo nga naggamit og usa ka Bag-ong Tugon nga gisi na kaayo."

Dihang giablihan sa Dios ang pultahan alang sa pagwali sa Ebanghelyo daghang Pilipino ang andam modawat niining bag-ong mensahe, apan kasagaran taliwala sa mga kabus. Daghan ang supak sa pagdaugdaug sa mga pari ug sa ilang abusadong mga pamaagi sa panahon sa Espanyol. Ang mga sinulat ni Jose Rizal naghulagway sa mga kahimtang niadtong panahona. Dili kadto sa tinuod usa ka pagtalikod sa simbahan sa Roma. Dili ang simbahan ang sayop, matud nila, kondili ang pipila lang nga nagpakita niini sa sayop nga paagi. Niadtong panahona usab miabot ang kalihokan ni Gregorio Aglipay, nga nangayo nga itudlo ang mga Pilipino isip mga obispo. Ang pipila sa unang mga misyonaryo dinhi nakigkita kang Aglipay apan wala nila siya madani nga biyaan ang pipila sa mga batasan sa Roma ni ang mga hilig nga Unitarian nga nagkadayag niadtong panahona.

Niadtong Hulyo 1898 ang pipila ka mission board nagtigom sa New York aron hisgotan ang pagsulod niining bag-ong uma sa misyon apan walay opisyal nga lihok nga nahimo. Niadtong Agosto 13, ang Domingo human sa pag-okupar sa Amerika sa Manila, ang unang Protestanteng serbisyo gipangulohan sa mga sekretaryo sa army Y.M.C.A. Niadtong panahona usab usa ka Methodist nga lay preacher ang mianhi dinhi alang sa negosyo. Nagsugod siya og mga serbisyo alang sa mga sundalong Amerikano ug human sa pipila ka semana alang sa mga Pilipino. Sa sinugdanan sa 1899, si Bishop Thoburn, Methodist nga Obispo sa India, mibisita dinhi ug gitudlo si Mr. Prautch isip lay preacher. Nailhan pa siya nga "Deacon Prautch" dihang nakaila ko niya pipila ka tuig sa ulahi.

Si Dr. James B. Rodgers, usa ka Presbyterian, miabot dinhi niadtong Abril 1899 isip unang residenteng misyonaryo. Nakit-an niya ang iyang kaugalingon taliwala sa usa ka makapakurat nga buluhaton sa wala pa siya makahuman og unpack. Ang uban misunod dayon ug mikaylap sa lain-laing bahin sa Kapupud-an. Usa ka Ministerial Alliance ang natukod niadtong 1900 ug paglabay sa usa ka tuig kini nahimong Evangelical Union of the Philippine Islands. Hangtod 1920 kini nga Union

naglakip lang sa mga Amerikanong misyonaryo apan nianang tuiga miapil ang mga Pilipinong pastor ug mga delegado. Usa ka Sunday School Union ang natukod niadtong 1911. Daghang misyon ang nagtukod og mga dormitoryo sa estudyante sa Manila aron motabang sa mga batan-on gikan sa mga simbahan sa probinsya ug aron panalipdan sila gikan sa mga tintasyon sa dakong siyudad.

Natukod usab ang buluhaton sa medisina ug mga ospital. Nahisgotan na nako si Dr. Graham sa Bohol, apan nahunahuna usab nako si Dr. Hall sa Tacloban, si Dr Thomas ug uban pa sa Iloilo ug si Dr. Rebecca Parish sa Mary Johnson Hospital. Dihang natawo didto ang among mga anak ang ospital anaa mismo sa daplin sa dagat ug ang mga mangingisda nagpauga sa ilang mga pukot sa atubangang bungbong. Ang yuta nga gi-reclaim karon mao na ang North Harbor ug ang baybayon sa Tondo tali sa ospital ug sa Bay.

Pinaagi sa Evangelical Union usa ka kasabotan sa comity ang nahimo: mga Methodist sa Central Luzon; United Brethren ug Disciples sa Northern Luzon; mga Presbyterian sa habagatang Luzon ug sidlakang Visayas; mga Baptist sa kasadpang Visayas; mga Congregational ug Christian and Missionary Alliance sa Mindanao. Natural lang nga niadtong unang mga tuig ang kadaghanan sa buluhaton sa misyon gihimo sa mas sayon maabot nga mga dapit. Daghan kaayo ang bukas nga mga pultahan ug dako kaayo ang panginahanglan nga ang layong mga dapit ug mga lugar sa mga tribo gibilin para sa ulahi.

Laing bahin sa pag-uswag sa Ebanghelyo sa Pilipinas mao ang pagkatukod ug pagkaylap sa daghang independenteng Pilipinong simbahan. Usa sa una gisugdan ni Nicolas Zamora niadtong 1909, ang "Iglesia Evangelica Metodista en las Islas Filipinas", nga kasagarang nailhan nga IEMELIF. Gisundan kini sa daghan pa kaayo. Kadaghanan sa mga denominasyon nakasinati og ingon niana nga pagbulag o pagbuwag. Sa pipila ka kaso adunay bahin ang nasyonalismo ug dili kini kinahanglang daotan. Sa uban usa ka kusgan nga lider ang nakadani og grupo sa mga sumusunod ngadto sa iyang kaugalingon. Ang uban mitungha tungod sa pipila ka kalainan sa doktrina.

Sumala sa census sa 1918 adunay 7¾ [?] milyon nga Romano Katoliko, 1½ milyon nga Aglipayano, 1 milyon nga Moslem ug pagano, ug 124,575 nga Protestante. Ang pag-uswag sulod sa 20 ka tuig murag

hinay. Unya adunay mas daghang pagsupak gikan sa dominanteng relihiyon. Usa ka Pilipinong pastor sa Samar brutal nga gibunalan ug hapit mamatay. Sa 20's nagpuyo kami sa Indan (karon Vinzons), Camarines Norte sulod sa pipila ka panahon. Walay mga magtutuo didto ug giingnan kami nga papahawaon unta kami sa lungsod kon dili pa kami mga Americano. Adunay mga kaso nga ang lokal nga mga pari nagdumili sa paglubong sa mga Protestante sa pipila ka lungsod nga walay munisipyong sementeryo. Kasagaran ang mga magtutuo kulang sa kabantog sa katilingban ug ang ilang mga simbahan dili kaayo makapadani. Daghan kanila gikan sa mga kabus ug unang henerasyon usab nga mga Kristohanon.

Samtang nagkabati na ang impluwensya sa liberal nga teolohiya, ang pipila ka misyonaryo dili gustong mosunod sa plano sa comity sa Evangelical Union, labi na sa dekada sa wala pa ang World War II. Ang nagtubo nga buluhaton taliwala sa komunidad sa mga Intsik kasagaran lokal ra ug gamay ra kaayo ang bahin sa mga langyaw nga misyonaryo. Ang mga Pilipino, Intsik ug Amerikano nagtinabangay sa usa ka kampo alang sa mga batan-on, nga nailhan kaniadto nga Philippine Keswick Camp. Sulod sa pipila ka tuig gihimo kini tali sa Pasko ug Bag-ong Tuig sa Montalban Gorge ug sulod sa duha o tulo ka tuig sa usa ka rantso, diin anaa na karon ang Valley Golf Club. Niadtong 1932 usa ka binulan nga magasin, The Philippine Evangelist, ang gipatik isip hiniusang paningkamot hangtod sa pagbuto sa gubat. Sulod sa pito ka tuig pribilehiyo nako ang pagsulat sa mga nota sa leksyon sa S.S. alang niadtong publikasyon.

Niadtong 1934 si Dr. Paul G. Culley sa ABWE nagsugod og programa sa radyo. Ang program manager sa sinugdanan nahadlok sa dili maayong reaksyon sa mga pangulo sa simbahan sa bisan unsang pagwali. Gilikayan kini ni Dr. Culley pinaagi sa mubo nga pagpaila sa matag himno sa Ebanghelyo. Nausab kini dihang si Dr. Russell Bradley Jones ang midumala sa programa. Maayo kaayo siya nga magwawali apan dili mag-aawit sama kang Dr. Culley. Dihang mi-furlough siya niadtong 1936 gihangyo ko nga ako ang modumala. Kini nga programa "The Gospel Messengers" nagpadayon hangtod sa Domingo, Disyembre 7 dihang ang mga Hapon nagpaingon na sa Pearl Harbor. Labing menos duha ka bantogang programa sa U.S., ang Old-fashioned Revival Hour ug ang Lutheran hour gisibya usab sa mga estasyon sa Manila. Sa

kataposan sa 1930's ang ABWE adunay barko sa Ebanghelyo nga naglawig sa mga katubigan sa palibot sa Palawan ug Sulu. Nakahimo usab kini og usa o duha ka biyahe ngadto sa New Guinea nga kadaghanan wala pa maabti sa ebanghelyo niadtong panahona.

Sa pagbuto sa gubat sa Pacific ang pipila ka misyonaryo mibakwit sa Baguio. Ang uban gisugo nga moadto sa Pagsanjan isip dapit sa pagbakwit. Apan kusog kaayo ang pagsulong sa mga Hapon nga ingon ka luwas ra ang pagpabilin sa Manila nga gisulod sa mga Hapon niadtong Ene. 2, 1942. Pipila ka misyonaryo, kasagaran mga molabay-labay lang nga naabtan sa gubat sa Manila, ang gipauli niadtong 1943. Alang sa kadaghanan walay higayon nga makabiya human mibuto ang gubat.

Ang tanang sibilyan nga langyaw gimandoan nga moreport sa mga internment camp. Sa Manila kini didto sa Sto Tomas University. Niadtong Enero 15, 1942, ang mga relihiyosong magbubuhat sa palibot sa Manila gipagawas aron magpuyo sa ilang mga balay ubos sa pagbantay. Kini nagtugot sa pipila kanamo nga ipadayon ang among buluhaton sa mga simbahan sa limitado nga paagi. Dakong pag-amping ang gikinahanglan tungod kay kinahanglang isumite matag semana ang mga report sa mga kalihokan, ug wala gyud namo mahibaloi kon kinsa ang mga espiya. Kadaghanan sa mga Pilipino mahigalaon kaayo apan kinahanglan usab silang mag-amping. Ang pipila ka misyonaryo gipriso sa Fort Santiago tungod kay wala sila mokooperar sa kampanya sa propaganda sa mga Hapon. Ang uban nakalikay niini tungod kay wala sila kaayo bantayi. Niadtong 1944 tulo ka babayeng misyonaryo, si Mrs Stagg, si Dr. Darby ug si Miss Wilks ang gipatay, uban sa duha ka madre, tungod sa pakigkontak sa mga gerilya. Usa ka grupo sa mga Baptist nga misyonaryo ang nagtago sa kabukiran sa Panay apan niadtong 1943 gitraydor sila sa mga kolaborador ug gipatay sa mga Hapon. Ang uban nagtago sa Mindanao ug Palawan ug ang pipila gibakwit ngadto sa Australia pinaagi sa submarino niadtong 1944. Ang uban namatay sa sakit ug kakulang sa pagkaon sa mga internment camp.

Gisulayan sa mga Hapon nga kontrolon ang mga simbahan alang sa propaganda pinaagi sa pagpugos sa tanang denominasyon ngadto sa usa ka church union. Ang pipila misukol niini nga pagpamugos apan ang ubang nasyonal nga mga lider sa simbahan nakigkolabora. Tingali nakita nila ang higayon nga makakuha og taas nga mga posisyon sa ilang mga organisasyon. Gitugotan ang mga serbisyo sa mga simbahan apan gidili ang mga kalihokan sa gawas. Siyempre, usa ka bentaha mao nga ang mga nasyonal nag-angkon og mas dakong responsibilidad sa ilang mga simbahan.

Sa panahon sa away nga kauban sa kalingkawasan, daghang building sa simbahan ang naguba o nadaot ug daghan sa mga miyembro ang nagkatibulaag. Sa daghang kaso nawad-an sila sa ilang mga balay ug mga kabtangan ug usahay sa ilang mga kinabuhi. Adunay daghang Kristohanon taliwala sa U.S. Armed Forces nga nagdagsa ngadto sa mga Isla. Sa daghang lugar nakakaplag sila og panag-uban uban sa mga Pilipinong Kristohanon ug mitabang kanila sa pagtukod pag-usab sa ilang mga simbahan ug mga balay.

Samtang nagpasalamat kita sa Dios alang sa mga nahimo sa misyon dinhi atong giila nga ang labing dakong pag-uswag nahitabo sukad sa World War II. Dili na nako kamo pabug-atan sa mga detalye bahin niining pagtubo sa miaging 30 ka tuig kay daghan kaninyo ang adunay bahin niini. Hinoon tugoti ako nga itudlo ang pipila ka hinungdan nga nakatabang niining pagtubo.

Una, ayaw nato kalimti ang hinungdan sa pagtubo sa populasyon. Nahibalo ba kamo nga lima na ka pilo ang gidaghanon sa mga tawo dinhi karon kaysa sa pagsugod sa Protestanteng buluhaton sa misyon? Nga ang populasyon kapin na sa doble sukad sa World War II? Ang pagtubo sa populasyon angay unta ubanan sa pagtubo sa paningkamot sa misyon apan kasagaran ang ulahi nagpabilin sa luyo. Kini nga hagit kanunay anaa sa atong atubangan. Magpasalamat kita sa bag-ong pag-abot ngadto sa mga lugar sa mga tribo sa mga grupo sama sa Summer Institute of Linguistics, New Tribes Mission, Overseas Missionary Fellowship ug uban pa.

Ikaduha, ang pagdaghan sa misyon may kalabotan sa akong gihisgotan ganina - ang impluwensya sa mga Kristohanong G.I. Duha ka paagi ang epekto niini. Nakita kini sa daghang Pilipino nga dili Protestante. Mga Amerikano nga wala maulaw nga makig-uban sa mga Pilipino sa gamay nga kapilya nga kawayan, bisan pa sa kalisod sa pinulongan. Samtang sila nagtrabaho ug nanabang isip praktikal nga pagpakita sa Kristohanong pagtuo, mitaas og gamay ang pagtamod sa gagmayng ebanghelikal nga mga simbahan. Unya may epekto usab kini sa mga G.I. mismo. Nakita nila nga mas makig-istorya sila dinhi kaysa sa south Pacific, ug giabiabi sila sa naandan nga pagkamaabiabihon sa mga Pilipino. Mas daghan ang ilang nakita nga bunga sa buhat sa misyonaryo, ug naangkon usab nila ang usa ka panan-awon, usa ka hagit bahin sa mahimo pa sa umaabot. Nagbuhat ang Dios sa daghang kinabuhi. Ang labing klaro nga pananglitan niini mao ang Far Eastern Gospel Crusade,

nga natawo sa usa ka servicemen's center sa Manila niadtong Septiyembre 1945. Mga panahon nga natukod ang Faith Academy, sa akong tan-aw labing menos katunga sa mga lalaking misyonaryo dinhi niadto kaniadto nakaabot na dinhi isip mga chaplain o mga G.I.

Ang ikatulong hinungdan mao ang modernong mga paagi sa pagwali sa ebanghelyo nga naugmad niining bag-ong mga tuig. Mas nalapad ang paggamit sa radyo samtang mas nabati sa tibuok kapupud-an ang epekto sa Far East Broadcasting Company. Gisabwag ang binhi ug ang uban maoy nag-ani. Ang Back to The Bible Broadcast ug uban pa naggamit sa mga komersyal nga estasyon, ug sa ulahi gigamit usab ang telebisyon. Midaghan usab ang paggamit sa lain-laing klase sa literatura, mga rekording sa ebanghelyo ug mga correspondence course. Sukad sa 1950 ang Bible School of the Air nakadawat og kapin sa 1½ ka milyon nga hangyo alang sa mga kurso gikan sa tibuok nasod.

Ang ikaupat nga hinungdan mao ang dakong pagdaghan sa mga misyon nga nagtrabaho dinhi sukad sa 1945. Ang usa ka rason niini mao ang pagsira sa mga pultahan alang sa mga misyonaryo sa China ug sa South-east Asia. Napugos sila sa pagbiya niadtong mga lugar tungod sa pag-abante sa Komunismo, mao nga nangita sila og duol nga lugar nga ilang maalagaran. Dinhi sa Pilipinas nakit-an nila ang kagawasan sa relihiyon, may igo nga kalig-on sa politika, ug abli nga pultahan. Uban niini, angay usab hisgotan ang laing rason sa pagpasalamat - nga mas nagkadaghan ang mga Pilipino nga moadto isip mga misyonaryo sa ubang mga nasod.

Ang ikalimang hinungdan nga nakatabang sa pag-uswag sa misyon niining nasora mao ang kausaban sulod sa Simbahang Romano Katoliko. Niadtong Marso 1937 gisunog sa publiko sa Zamboanga ang mga Bag-ong Tugon ug mga literatura sa ebanghelyo. Sa unang pagbisita ni Billy Graham dinhi 20 ka tuig na ang milabay, alang sa usa ka publikong tigom, gidid-an sa Arsobispo ang mga Romano Katoliko nga motambong. Niining bag-o nga Crusade, giingnan ko nga 60% sa mga nangutana gikan niadtong simbahana. Sukad sa Vatican Council II, ang mga Protestante gipataas gikan sa pagkaerehe ngadto sa "separated brethren" (nabulag nga mga igsoon). Mitungha ang mga panagbangi sulod sa simbahan nga giingon unta nga usa ra ug hiniusa. Mitungha ang mga pangutana bahin sa awtoridad sa papa. Ang mga Romano Katoliko miapil sa mga ecumenical movement ug sa paghubad sa Biblia. Ang Biblia

naabot na sa ordinaryong mga miyembro. Kining tanan nagbukas sa kasingkasing sa mga tawo sa Ebanghelyo sa paagi nga wala gani damha pipila ka tuig na ang milabay.

Salamat sa Dios sa pag-uswag sa Misyon, usa ka pag-uswag nga nagpadayon pa. "Dagkong mga butang ang gibuhat sa Ginoo alang kanato; nalipay kita." (Psalm 126:3). Apan ang pag-uswag kaniadto naghatag og hagit! Hinog na ang mga uma alang sa ani! Mubo na ang panahon! Busa ang atong pagpasalamat sa Dios dili rason sa pagdayeg sa atong kaugalingon.

Tugoti ako nga modugang nga sa akong tan-aw nakatampo usab ang Faith Academy bisan kon ang unang tumong niini dili ang pagwali sa mga lumad. Gitigom niini ang daghang mga mamumuhat gikan sa lain-laing misyon, mao nga mas nagkahibalo kita sa bili sa usag usa. Aduna gyud kitay kalainan sa doktrina. Dili kita tanan nagkauyon sa mga pamaagi ug sa mga batasan sa simbahan. Sa akong hunahuna, dili kita andam sa pagsakripisyo o pagkompromiso sa mga kamatuoran nga atong gipabilhan alang lang sa panaghiusa sa organisasyon. Apan nakakat-on kita sa pag-ila sa usag usa isip mga igsoon kang Kristo bisan pa sa atong mga kalainan. Sa mga okasyon nga sama niini makig-uban kita sa usag usa. Naghiusa kita aron mahatagan nato og mas maayong edukasyon ang atong mga anak (ug, tugoti ako sa pag-ingon, ang atong mga apo). Kini usab usa sa mga butang nga angay natong idayeg sa Ginoo sa mga nahimo sa misyon.

SINULAT NI CYRIL H. BROOKS

Ang Tawag ngadto sa Misyon

Usa ka Bible study bahin sa Acts 13 nga sinulat ni Cyril H. Brooks. Wala nahisulat sa file sa pamilya kon asa kini unang giimprinta.

Ang libro sa Mga Buhat husto nga gitawag og "Missionary Manual of the Church" (Giya sa Simbahan sa Misyon). Duha ka butang ang angay hinumdoman sa pagtuon niining ikalimang libro sa Bag-ong Tugon. Una, ania ang mga prinsipyo gikan sa Kasulatan ug espirituhanon nga angay natong sundon sa atong buhat sa misyon. Ikaduha, bisan kon kini nga mga prinsipyo dili mausab, ang mga pamaagi sa pagtuman niini mag-usab-usab. Sa dili pa nato tun-an ang Misyon sa libro sa Mga Buhat, may pipila ka kinaiya niining libroha nga angay natong tagdon. (a) Hingpit ang pagsalig sa Dios nga Espiritu Santo, mao nga kini nga libro kasagarang gitawag og "Ang mga Buhat sa Espiritu Santo." (b) Yano ug natural ang pagtubo sa buhat, kay ang buhat sa Dios kasagarang gihulagway nga usa ka pagtubo. (c) Human sa pagwali, gihatagan og gibug-aton ang pagtukod og lokal nga mga simbahan aron ang mga magtutuo magtigom alang sa pagsimba, panag-uban ug pagtudlo. (d) Walay organisasyon, board, o mga konseho nga naggamit og awtoridad ibabaw sa lokal nga mga simbahan. (e) Gamay ra ang gihisgotan bahin sa pinansyal nga suporta sa mga mamumuhat ug walay rekord sa gidaghanon sa mga nakabig (gawas sa lingin nga mga numero sa duha ka higayon –2:41, 4:4).

Niini nga pagtuon atong tan-awon ang Tawag ngadto sa Misyon. Kitang tanan pamilyar sa Dakong Sugo nga gihatag ni Kristo sa Iyang mga tinun-an. Makita ang kahinungdanon niini sa kamatuoran nga makit-an kini, sa lain-laing mga pulong, sa matag usa sa upat ka Ebanghelyo ug sa unang kapitulo sa Mga Buhat. Ang Iyang kataposang mga pulong, ang Iyang panamilit nga panalangin sa wala pa Siya mokayab, naglakip niini: "Apan makadawat kamo og gahom inig-abot kaninyo sa Espiritu Santo, ug mahimo kamong akong mga saksi sa Jerusalem, sa tibuok Judea, sa Samaria, ug hangtod sa kinatumyang bahin sa kalibotan." Niadtong panahona, ug sa tinuod sa tibuok kasaysayan sa Simbahan, morag nagduha-duha sila sa pagtuman niadtong kataposang bahin. Sa dihang may paglutos na sa Jerusalem, didto pa sila miadto sa mas layo (8:1, 11:19). Unya ang uban "mipanaw hangtod sa . . . Antioch" ug kini ang misangpot sa pagkatukod sa usa ka

simbahan sa Antioch nga nahimong sukaranan sa paglapad sa misyon. Walay duhaduha nga may katuyoan ang Dios sa paggamit sa Antioch isip sukaranan imbes sa Jerusalem. Kini nga simbahan kasagaran mga magtutuong Hentil, ug ang pagpili sa Antioch mopapas sa bisan unsang hunahuna nga ang Jerusalem mao ang "inahan" o ulohang simbahan nga may awtoridad ibabaw sa uban.

Atong tun-an kini nga tawag sa tulo ka bahin: (a) Ang Tawag sa Espiritu Santo; (b) Ang Pag-uyon sa Lokal nga Simbahan; (c) Ang Paghalad sa Kaugalingon sa mga Misyonaryo.

Bahin sa Tawag sa Espiritu, atong makita nga Siya ra ang may katungod sa pagtawag ug pinaagi sa Iyang gahom gipadala ang mga mamumuhat. Bisan kon daghan ang lain-laing mga gasa o abilidad nga gihatag sa mga sakop sa lawas ni Kristo, sa pag-apod-apod niini nga mga gasa, ang Espiritu Santo ang nagbulot-an. Iyang gihatag sa matag usa "sumala sa Iyang buot" (I Cor. 12:11). Ang mga magtutuo angay magtinguha og maayo sa labing maayong mga gasa, apan ang Espiritu Santo ang motino kon kinsa ang makadawat niini. Ang Espiritu mao ang miingon: "Ilain ninyo alang Kanako si Barnabas ug si Saulo." Wala lang nila gisunod ang ilang kaugalingong gusto, ug wala sila madala sa emosyonal nga pag-awhag sa laing mamumuhat. Dili ang simbahan, ni ang mga ansiano ug mga magtutudlo niadtong simbahana, ang mitawag kanila, kondili ang Espiritu Santo. Wala isulti kanato kon giunsa pagsulti sa Espiritu kanila. Nakadungog ba sila og tingog? O nakakita og panan-awon? O usa lang ba kini ka kasigurohan sulod sa ilang kasingkasing bahin sa kabubut-on sa Espiritu? Wala gipadayag ang mga detalye aron dili nato hunahunaon nga kinahanglan gyud kanunay sa maong paagi. Ang Espiritu sa Dios adunay lain-laing mga paagi sa pagpaila sa Iyang kabubut-on. Importante usab nga tan-awon ang mga pulong sa bersikulo 4: "Busa sila, nga gipadala sa Espiritu Santo, milakaw . . ." Ingon nga ang Espiritu sa Dios ang mitawag kanila, Siya usab ang nagpadala kanila sa ilang misyon. Wala sila gipadala sa bisan unsang organisasyon; bisan sa simbahan sa Antioch. Lahi nga pulong ang gigamit sa kataposan sa bersikulo tres aron ipakita ang gibuhat sa simbahan sa pagtugot kanila nga molakaw. Niini nga kaso, mas maayo ang hubad sa Tagalog nga Biblia kaysa sa Iningles nga King James version.

Ang simbahan sa Antioch nga mihatag sa ilang pag-uyon sa

daghang paagi usa ka pananglitan nga simbahan. Maayo ang pagtudlo kanila ni Barnabas ug Saulo (11:26) ug lain-lain ang ilang mga magtutudlo (13:1). Aktibo kini nga simbahan kay nag-alagad sila sa Ginoo. Ang ilang pagpuasa nagpakita sa ilang kabalaka ug pagpangandam sa kasingkasing, mao nga dali nilang nailhan ang tawag sa Espiritu. Mangutana kita kon nagpuasa ba sila tungod kay nabug-atan sila sa panginahanglan sa mga wala pa makadungog sa ebanghelyo! Sa dihang nadungog nila ang tawag sa Espiritu, nagpuasa sila ug nag-ampo, kay dili sayon ang pagbuhi sa ilang labing maayong mga tawo. Sulod sa pipila ka panahon nalig-on sila sa ministeryo sa pagtudlo ni Barnabas ug Saulo. Ang ilang pagbiya nagpasabot og dugang responsibilidad sa mga nahabilin sa Antioch. Apan bisan sa ilang pag-ampo, lagmit wala nila mahibaloi kon unsa ka importante kini nga lakang sa kasaysayan sa Simbahan, ni kon unsa kalapad ang mahimong resulta niini. Sa dihang gipandong nila ang ilang mga kamot kang Barnabas ug Saulo, dili kini aron hatagan sila og bisan unsang abilidad o awtoridad. Kining duha nakapakita na sa ilang abilidad ug awtoridad isip mga magtutudlo sa Antioch. Ang pagpandong sa mga kamot usa ka buhat sa pag-ila nga usa sila. Sama nga ang Israelinhon kaniadto nagpaila sa iyang kaugalingon uban sa mananap nga gihalad, ang simbahan sa Antioch, pinaagi sa ilang mga lider, nagpakita nga ang mga misyonaryo milakaw alang kanila aron tumanon ang buluhaton nga alang sa tanan. Busa gitugyan nila sila sa grasya sa Dios alang sa buhat sa Ginoo (14:26). Angay matikdan nga kini gibuhat nga walay labot ang mga apostoles ug ang simbahan sa Jerusalem.

Karon atong tan-awon kadiyot ang paghalad sa kaugalingon sa mga misyonaryo. Dili kini usa ka opisyal nga buhat sa simbahan kondili ang personal nga paghalad niining mga mamumuhat. Kining mga tawhana dihadiha mituman sa tawag sa Espiritu ug gihalad ang ilang kaugalingon sa hingpit ngadto sa buhat nga gitawag kanila. Mga tawo sila nga napamatud-an na ang ilang abilidad, busa nakita nga takos ug andam sila sa tawag ngadto sa mas lapad nga pag-alagad sa Ginoo. Walay duhaduha nga dili sayon kanila ang pagbiya sa buhat nga ilang gibuhat sa Antioch ni ang pagbiya sa malipayon nga panag-uban kauban sa mga igsoon. Apan ang awtoridad sa Espiritu Santo ang labaw sa tanan, ang tawag sa Dios klarong-klaro, busa milakaw sila. Sama kang Abraham kaniadto—"Tungod sa pagtuo si Abraham, sa dihang gitawag siya . . . mituman: ug milakaw siya

nga wala mahibalo kon asa siya padulong."

Pagkaimportante nga masiguro nato ang tawag sa Dios sa dili pa magsugod sa buhat sa misyon. Si Barnabas ug Saulo nagdala og kauban, ang batan-ong si Juan Marcos. Wala madugay mipauli kining batan-on. Lain-lain nga rason ang gihatag niini. Tungod ba kay wala siya malig-on sa kasigurohan nga gitawag siya sa Dios? Usa ka igsoon gikan sa Southern states nakahimamat og usa ka mamumuhat nga iyang gidudahan ang tawag. Sa kataposan usa ka adlaw, sa iyang kalagot miingon siya: "Brudder, was you sent or did you just went?" (Igsoon, gipadala ka ba o milakaw ka lang?) Si Barnabas ug Saulo gitawag sa Espiritu apan morag si Marcos "milakaw lang."

SINULAT NI CYRIL H. BROOKS

Ang Adlaw-adlaw nga Pagtubo sa Simbahan

Usa ka Bible study bahin sa Acts 16:5 nga sinulat ni Cyril H. Brooks, lagmit ang artikulo sa *Missions* bahin sa pagtubo sa simbahan nga gidayeg ni Ken sa iyang sulat sa 4 Enero 1983.

Daghang pagtagad ang gihatag niining bag-ong mga tuig sa Church Growth (Pagtubo sa Simbahan) ug Church Planting (Pagtukod og Simbahan). Maayo kaayo kini kay subay usab sa Kasulatan. Apan usahay ang mga nagpasiugda sa Church Growth morag bag-o pa lang nakadiskubre og bag-ong pamaagi ug bag-ong tumong sa buhat sa misyon. Dili kini bag-o sa mga nakatuon sa misyon sumala sa kahayag sa Bag-ong Tugon.

Sa ilang unang pagpanaw sa misyon, klaro nga si Pablo ug Barnabas nag-awhag sa bag-ong mga magtutuo nga magtigom isip lokal nga mga simbahan. Bag-ong kamatuoran gayod kini sa maong mga magtutuo, apan atong makita nga sa pagpauli nila, si Pablo ug Barnabas nagtudlo og mga ansiano sa matag simbahan (Acts 14:23).

Sa ulahi, si Pablo, kauban si Silas, misugod sa ikaduhang pagpanaw ug usa sa ilang tumong mao ang pagbisita sa daghan niadtong bag-ong mga simbahan. Sa Lystra may usa ka batan-ong lalaki, si Timoteo, nga lagmit naluwas sa ilang unang pagbisita didto. Uban sa pag-uyon sa mga igsoon sa Lystra ug Iconium, gidala ni Pablo si Timoteo isip iyang kauban ug kauban sa buhat. Unya atong mabasa, “Busa ang mga simbahan nalig-on sa pagtuo ug midaghan matag adlaw” (Acts 16:5 NIV).

Daghan sa mga komentaryo morag molabay lang niini nga bersikulo kay klaro na kuno, apan angay gyud kini nga hunahunaon. Sa tinuod, katingalahan kini nga pahayag! Wala kitay ideya kon unsa kadugay nga panahon ang nalakip dinhi, adlaw ba, semana o bulan. Mahanduraw lang nato kon unsa kadaghan nga kusog ug paningkamot sa misyon ang gigahin. Walay duhaduha nga daghang oras ang gigahin sa matinud-anon nga pagtudlo sa Pulong sa Dios. Sa laing higayon misulat si Pablo, “Nahibalo kamo nga wala ako magpanuko sa pagwali kaninyo sa bisan unsa nga makatabang kaninyo, kondili gitudloan ko kamo sa publiko ug sa balay-balay” (Acts 20:20 NIV). Si Pablo ug Silas mituman sa Dakong Sugo – “tudloi

sila sa pagtuman sa tanan nga akong gisugo kaninyo" (Matt.26:20 NIV).

Ang makapahingangha sa Acts 16:5 mao ang pulong nga "matag adlaw." Sama sa unang mga adlaw sa simbahan nga ang mga kalag naluwas kanunay ug matag adlaw, "Gidugangan sa Ginoo ang ilang gidaghanon matag adlaw sa mga naluwas" (Acts 2:47). Pagkadako nga hagit niini! Nahitabo pa ba kini bisan asa karon? Ania ang pagtubo sa simbahan matag adlaw. Walay duhaduha, samtang midaghan ang mga simbahan, may mobulag aron magtukod og bag-ong mga simbahan. Apan ang pagtubo sa simbahan dili lang usa ka butang sa numero. Ang mga report bahin sa mga simbahan nga may liboan ka miyembro mahimong halos walay kahulogan kon espirituhanong pagtubo ang hisgotan. Basin daghan sa maong mga simbahan mga miyembro lang sa ngalan o mga tiglingkod lang sa bangko – mga tawo nga nawala sa panon nga walay aktibong pag-apil sa buhat sa Ginoo.

Walay tinuod nga pagtubo sa simbahan kon walay espirituhanong pagtubo sa kinabuhi sa matag magtutuo. Sa akong pag-agi sa usa ka simbahan, nakita ko kini sa bulletin board -- "What does C-H-R-C-H spell without U?" (Unsa ang C-H-R-C-H kon wala ang U [ikaw]?) Apil ka ba sa pagtubo sa imong lokal nga simbahan? Aduna ba gani pagtubo matag semana o matag bulan sa inyong tigom? Makaguol nga ang uban morag walay pagtubo gyud. Usa ka ansiano gikan sa usa ka tigom sa Pilipinas bag-o lang mibisita sa Estados Unidos. Sa iyang pagpauli, pakomedya siyang nangutana kon dili ba unta kita ang magpadala og mga misyonaryo didto! Ang yawe sa pagtubo sa simbahan mao ang personal, espirituhanong pagtubo sa matag miyembro, pagtubo nga moresulta sa pag-alagad sa Ginoo pinaagi sa pagsaksi ug pagdani og mga kalag alang kang Kristo.

Kini nga espirituhanong pagtubo gipasabot sa unang bahin niini nga bersikulo, "Busa ang mga simbahan nalig-on sa pagtuo." Ang lig-on nga simbahan mahimong nagtubo nga simbahan. Gamay ra ang pagtubo kon may kahuyang. Kasagaran makita kini sa lawas. Ang mga bata nga huyang tungod sa malnutrisyon dili motubo ug molambo sumala sa angay. Komon kaayo ang espirituhanong malnutrisyon taliwala sa mga anak sa Dios. Wala sila malig-on sa pagtuo, busa ang simbahan dili lig-on ug dili motubo. Kinahanglan ang sistematikong pagtudlo sa Biblia, uban sa paggamit sa kamatuoran sa adlaw-adlaw nga kinabuhi.

Usahay ang espirituhanong malnutrisyon tungod sa kakulang sa gana sa

Pulong. Usa ka makaiikag nga ehemplo niini makita sa 2 Samuel 13. Si Amnon, usa sa mga anak ni David, gipangutana sa iyang higala nga si Jonadab, "nganong ikaw, nga anak sa hari, morag niwang ug luya matag buntag?" Klaro nga gamay ra ang gikaon ni Amnon, bisan kon, isip anak sa hari, daghan ang pagkaon nga anaa. Klaro ang epekto niini sa iyang panagway! Unya migawas ang tinuod! Nahigugma siya sa iyang igsoon sa amahan, usa ka relasyon nga gidili. Ingon usab niana ang ubang mga Kristohanon, ang mga anak sa Hari, huyang ug luya sa espirituhanon. Dili ba tungod kini sa kakulang sa gana sa daghan nga gitagana alang kanila sa Pulong sa Dios? Kanang kakulang sa gana kasagaran tungod sa gidili nga gugma, usa ka tinguha sa butang nga dili subay sa kabubut-on sa Dios.

Hinungdan ug epekto! Kon ang mga magtutuo mokaon sa Pulong sa Dios, sila "malig-on" o "mapalig-on" sa pagtuo. "Sama sa bag-ong natawo nga mga masuso, mangandoy kamo sa putli nga espirituhanong gatas, aron pinaagi niini motubo kamo sa inyong kaluwasan" (1 Peter 2:2 NIV). Busa ang mga simbahan malig-on sa pagtuo ug ang epekto niini mao ang pagtubo sa simbahan. Aduna bay rason nga dili kita motubo matag adlaw, sama sa panahon ni Pablo, kon ang matag usa mobuhat sa iyang bahin?

SINULAT NI CYRIL H. BROOKS

Bible School of the Air News, Mayo 1967

Ang newsletter nga gipadala ni Cyril H. Brooks isip Acting-Director, P.O. Box 2380, Manila, niadtong Mayo 1967, ang bulan nga nag-enrol ang ikamilyon nga estudyante. Usa ra kini ka panid; ang orihinal makita sa Ikaupat nga Bahin, “Usa ka Milyon nga Estudyante.”

1,000,000 KA NAG-ENROL SULOD SA NAPULOG-PITO KA TUIG!

Ang Bible School of the Air nagsugod sa mga programa sa radyo niadtong Abril 1950, nga nagtanyag sa kurso sa Emmaus - "What The Bible Teaches" sa Iningles. Uban niini nga kurso nga anaa usab sa Tagalog, ang tibuok nga nag-enrol sa unang tuig 2657. Misunod ang ubang mga pinulongan: Chinese sa 1952; Ilocano sa 1955; Cebuano sa 1956; Hiligaynon sa 1959 ug Indonesian sa 1964. Niadtong Hunyo 1961 milapas sa tunga sa milyon ang tibuok nga nag-enrol ug niadtong Abril 1967 naabot ang usa ka milyon. Ang labing taas nga gidaghanon sa nag-enrol sa usa ka bulan mao ang 13,590 niadtong Disyembre 1961.

Niini nga litrato si Cyril & Anna Brooks uban sa duha sa mga Pilipinang sekretarya, si Letty Licera ug Beth Ocampo, nagtan-aw sa enrollment form nga gipadala sa usa ka estudyante sa semana nga nag-enrol ang ikamilyon. Usa ka tapok sa mga sulat nga miabot atubangan nila.

DAGKONG mga butang ang gibuhat sa GINOO alang kanato. Sa kahangtoran ra mahibaloan ang tinuod nga mga bunga. Apan bisan dinhi sa yuta igo na ang makita nga mga bunga aron malipay ang among kasingkasing - liboan ka sulat sa pagpamatuod gikan sa mga estudyante; personal nga pakigkita sa daghan nga naluwas; duha ka lokal nga simbahan nga natukod tungod niining mga pakigkita. Ubani kami sa pagdayeg sa Ginoo sa gibuhat NIYA sa nausab nga mga kinabuhi ug sa paghatag sa tanang panginahanglan niining buhata. Gisaligan namo ang Iyang mga saad ug matinud-anon SIYA nga nagsaad.

Sulod sa milabay nga duha ka tuig daghan ang nag-enrol pinaagi sa pag-apod-apod sa Literature Crusade team. Niadtong Mayo 13 sa ilang binulan nga rally, gihatagan og espesyal nga pag-ila ang ika-17 nga anibersaryo sa B.S.A. ug ang usa ka milyon nga estudyante nga nag-enrol. Si Ken Engle ang nag-report bahin sa kasaysayan ug si Ken Brooks nagpakita og mga slide niining buhata. Gihatagan og Biblia ang upat ka tawo nga nag-enrol sa semana nga naabot ang usa ka milyon.

Mga 1500 ka map tack ang nagpakita kon asa ang mga estudyante, gikan sa Batanes sa amihanan hangtod sa Tawi-Tawi sa kinalayoang habagatan sa Pilipinas.

IAMPO ANG MGA PAGBALHIN SA MGA MAMUMUHAT:

Si Kenneth Brooks & pamilya mibiya alang sa furlough niadtong Mayo 17, moagi sa Great Britain.

Si Leonard Brooks & Pamilya mobalik sa Manila niadtong Hulyo 12 human sa furlough. Dayega ang Dios sa natubag nga pag-ampo bahin sa ilang mga visa.

Si Lela Dean ug mga anak moabot sa Manila sa Hunyo 1 aron magkauban na usab si Glynn nga nauna nga miabot alang sa pagtuon sa pinulongan.

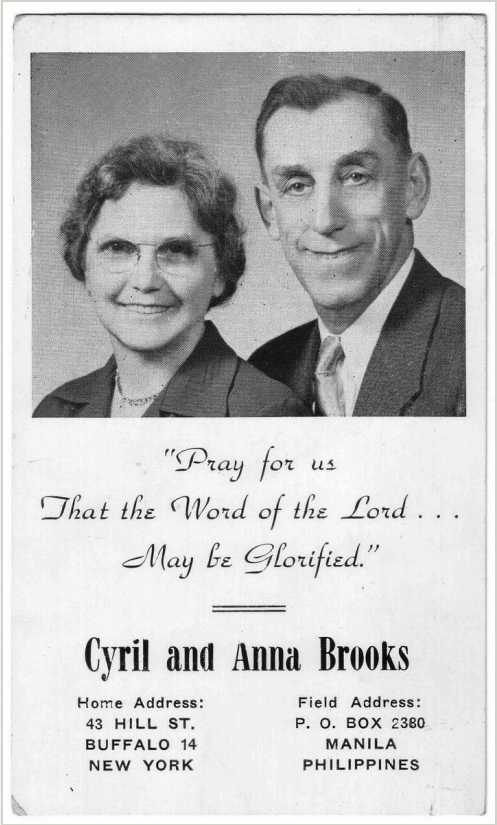
IKAUPAT NGA BAHIN

Mga Litrato ug mga Papeles

Gikan sa file ni Ken ug Mary Lou Engle bahin kang Papa ug Mama Brooks

GIDUGANG NIADTONG 13 OKTUBRE 2026

Iampo Kami

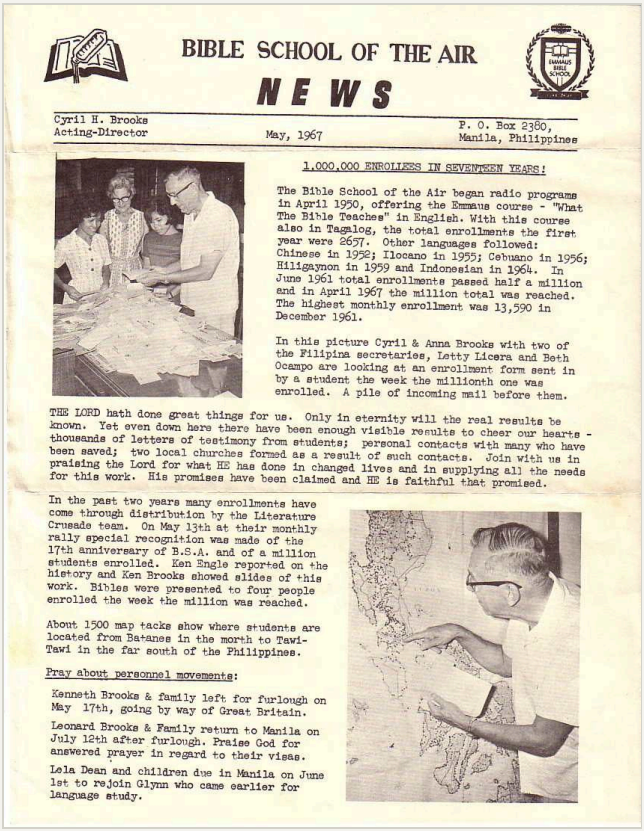
Ang prayer card ni Cyril ug Anna Brooks: "Iampo kami, aron ang Pulong sa Ginoo mahimaya." Address sa balay 43 Hill Street, Buffalo; address sa uma sa misyon P.O. Box 2380, Manila, ang mao gihapong box nga gihatag ni Ken isip iyang address sa iyang paglawig niadtong 1951.

Gikan kang Cyril Brooks

Ang prayer card uban ang usa ka panid gikan sa kalendaryo sa adlaw-adlaw nga debosyon (Proverbs 24:11–12), nga gimarkahan og "Gikan kang Cyril Brooks" ug "Misyonaryo."

Usa ka Milyon nga Estudyante

BIBLE SCHOOL OF THE AIR

NEWS

Cyril H. Brooks
Acting-Director

May, 1967

P. O. Box 2380,
Manila, Philippines

1,000,000 ENROLLEES IN SEVENTEEN YEARS!

The Bible School of the Air began radio programs in April 1950, offering the Emmaus course - "What The Bible Teaches" in English. With this course also in Tagalog, the total enrollments the first year were 2657. Other languages followed: Chinese in 1952; Ilocano in 1955; Cebuano in 1956; Hiligaynon in 1959 and Indonesian in 1964. In June 1961 total enrollments passed half a million and in April 1967 the million total was reached. The highest monthly enrollment was 13,590 in December 1961.

In this picture Cyril & Anna Brooks with two of the Filipina secretaries, Letty Licera and Beth Ocampo are looking at an enrollment form sent in by a student the week the millionth one was enrolled. A pile of incoming mail before them.

THE LORD hath done great things for us. Only in eternity will the real results be known. Yet even down here there have been enough visible results to cheer our hearts - thousands of letters of testimony from students; personal contacts with many who have been saved; two local churches formed as a result of such contacts. Join with us in praising the Lord for what HE has done in changed lives and in supplying all the needs for this work. His promises have been claimed and HE is faithful that promised.

In the past two years many enrollments have come through distribution by the Literature Crusade team. On May 13th at their monthly rally special recognition was made of the 17th anniversary of B.S.A. and of a million students enrolled. Ken Engle reported on the history and Ken Brooks showed slides of this work. Bibles were presented to four people enrolled the week the million was reached.

About 1500 map tacks show where students are located from Batanes in the north to Tawi-Tawi in the far south of the Philippines.

Pray about personnel movements:

Kenneth Brooks & family left for furlough on May 17th, going by way of Great Britain.

Leonard Brooks & Family return to Manila on July 12th after furlough. Praise God for answered prayer in regard to their visas.

Lela Dean and children due in Manila on June 1st to rejoin Glynn who came earlier for language study.

Bible School of the Air News, Mayo 1967, uban si Cyril ug Anna Brooks ug ang mga sekretarya nga si Letty Licera ug Beth Ocampo nga nagtan-aw sa enrollment form sa semana nga nag-enrol ang ikamilyon nga estudyante. Sa rally niadtong 13 Mayo "Si Ken Engle ang nag-report bahin sa kasaysayan ug si Ken Brooks nagpakita og mga slide."

Kap-atan ka Tuig nga Magkauban

Mr. and Mrs. C. H. Brooks on their 40th Wedding Anniversary.

Leonard Brooks
Manila, Philippines

Several weeks ago the missionary family here in Manila gave a small surprise party to help Mom and Dad celebrate their 40th wedding anniversary. We are all grateful for the help and guidance they give to the work here. In December they mark the end of their fortieth year on the field.

We have now been back just about four months and have been busy settling into the boarding unit of Faith Academy. We are in charge of 22 girls, first to tenth graders. The school year is half over and things are running quite smoothly.

We are encouraged with a Bible class held here at the school for the national helpers (janitors, bus drivers, yardboys, household help). There are about 19 in the class and some have started taking Emmaus courses. One girl has professed salvation and another has recently been baptized. Pray for these classes.

Kenneth Engle
Manila, Philippines

Through the Bible School of the Air we are still able to reach many with the Word of God. Our broadcasts go out four times a week, and each week we take several thousand lessons to the Post Office to be mailed out. Last week we heard from a student who hadn't written for some time. She requested that lessons be sent to her in a plain envelope. Her father has held quite a high position in the government, and her mother is much opposed to her studying our courses. Pray that through her testimony her family may yet trust the Savior.

In Binangonan recently the young people studied one of the courses from the Bible School of the Air. We gave them a special examination after the twelve lessons, with prizes for the ones making the highest scores. We thank the Lord for these fine young people in Binangonan. Three of them are now studying in the Far Eastern University in Manila, but they continue to give help in the work of the Lord. Armando is studying medicine and plans, in the will of the Lord, to practice in Binangonan and serve the Lord there when he finishes his studies.

Milton Haack
Manila, Philippines

Word came to us that one of our young believers in Pampanga (23 years old) had passed away, and the funeral was to be held within a couple of hours. The young man's parents are strict Catholics, so I knew the probability of their insisting on a Roman funeral. I arrived about the time the funeral was to start and found about 300 people crowding around the little thatch-roof house where the body lay in a home-made wooden box. As I drew near, I heard singing, and recognized the tune to be "Up from the grave He arose." This was a real encouragement. Our fellow-believers were singing hymns, then an elder led in prayer, another read about Lazarus being raised from the dead, and still another gave a short but pointed gospel message. A similar service was held at the cemetery. These Christians had never observed a Christian funeral before, yet the Lord guided them.

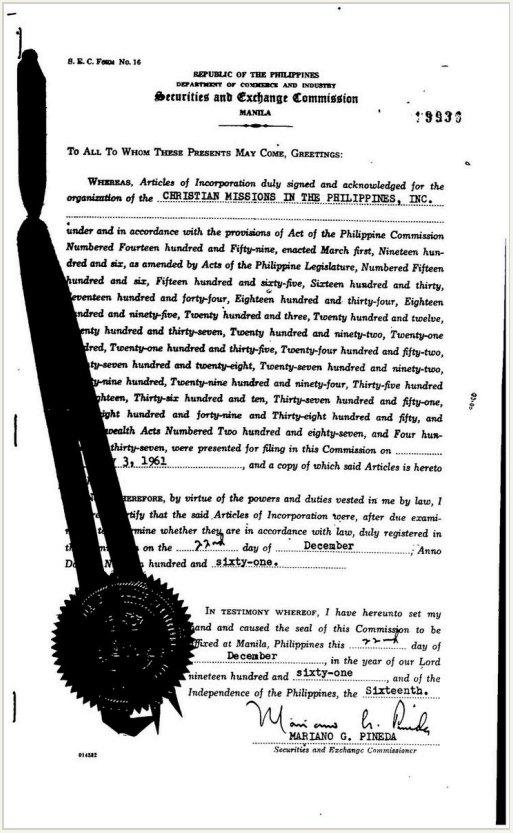
The trip to the cemetery was about an hour's walk each way, through knee-deep mud in places and continuous rain. Four men carried the body on a bamboo carrying frame, being relieved about every ten minutes by four other men. Contrary to the customs in this country of asking a heavy fee for a funeral, our Christians gave the parents a sympathy donation. We trust this will speak to them and to others.

James Scollon
La Ceiba, Republic of Honduras

We had a very happy time together at the Bible studies for responsible brethren in Tela in October. Brethren Hockings, Shedden and I had the responsibility of teaching the Word, and some of our native brethren preached the gospel at night. It

"The Fields," magasin nga Missions, ulahing bahin sa 1962: Mr. ug Mrs. C. H. Brooks sa ilang ika-40 nga anibersaryo sa kasal, uban ang report ni Kenneth Engle bahin sa Bible School of the Air.

Christian Missions in the Philippines, Inc.

S. E. C. Form No. 16

REPUBLIC OF THE PHILIPPINES
DEPARTMENT OF COMMERCE AND INDUSTRY
Securities and Exchange Commission
MANILA

19930

TO ALL TO WHOM THESE PRESENTS MAY COME, GREETINGS:

WHEREAS, *Articles of Incorporation duly signed and acknowledged for the organization of the* CHRISTIAN MISSIONS IN THE PHILIPPINES, INC. *under and in accordance with the provisions of Act of the Philippine Commission Numbered Fourteen hundred and Fifty-nine, enacted March first, Nineteen hundred and six, as amended by Acts of the Philippine Legislature, Numbered Fifteen hundred and six, Fifteen hundred and sixty-five, Sixteen hundred and thirty, Seventeen hundred and forty-four, Eighteen hundred and thirty-four, Eighteen hundred and ninety-five, Twenty hundred and three, Twenty hundred and twelve, Twenty hundred and thirty-seven, Twenty hundred and ninety-two, Twenty-one hundred, Twenty-one hundred and thirty-five, Twenty-four hundred and fifty-two, Twenty-seven hundred and twenty-eight, Twenty-seven hundred and ninety-two, Twenty-nine hundred, Twenty-nine hundred and ninety-four, Thirty-five hundred eighteen, Thirty-six hundred and ten, Thirty-seven hundred and fifty-one, eight hundred and forty-nine and Thirty-eight hundred and fifty, and Wealth Acts Numbered Two hundred and eighty-seven, and Four hundred thirty-seven, were presented for filing in this Commission on* DEC 3, 1961, *and a copy of which said Articles is hereto*

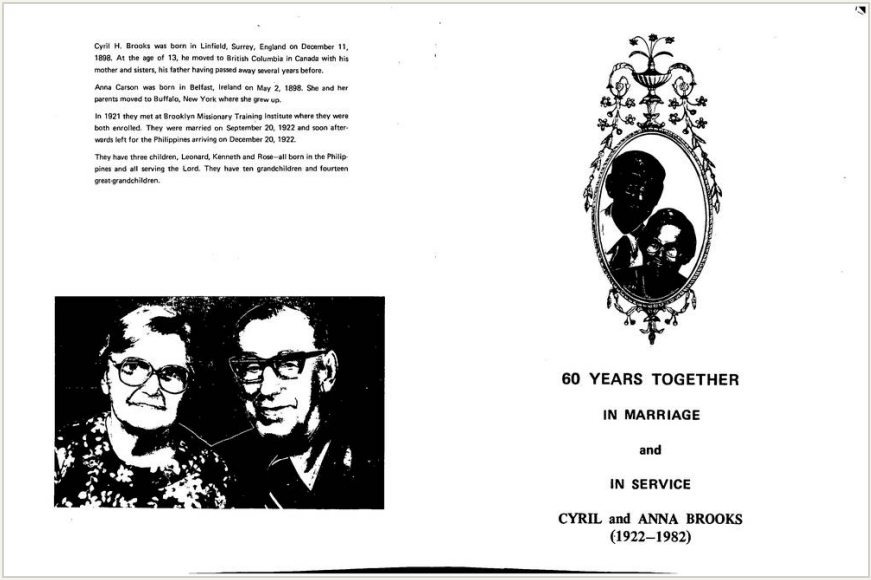
WHEREFORE, *by virtue of the powers and duties vested in me by law, I certify that the said Articles of Incorporation were, after due examination, found to be in accordance with law, duly registered in this Commission on the* 22nd *day of* December, *Anno Domini Nineteen hundred and* sixty-one.

IN TESTIMONY WHEREOF, *I have hereunto set my hand and caused the seal of this Commission to be affixed at Manila, Philippines this* 22nd *day of* December, *in the year of our Lord nineteen hundred and* sixty-one, *and of the Independence of the Philippines, the* Sixteenth.

MARIANO G. PINEDA
Securities and Exchange Commissioner

Ang sertipiko sa Securities and Exchange Commission, Manila, nga nagrehistro sa Christian Missions in the Philippines, Inc., niadtong 22 Disyembre 1961. Makita sa mga resibo niini nga kini ang nagpadagan sa Bible School of the Air.

Kan-uman ka Tuig nga Magkauban

Cyril H. Brooks was born in Linfield, Surrey, England on December 11, 1898. At the age of 13, he moved to British Columbia in Canada with his mother and sisters, his father having passed away several years before.

Anna Carson was born in Belfast, Ireland on May 2, 1898. She and her parents moved to Buffalo, New York where she grew up.

In 1921 they met at Brooklyn Missionary Training Institute where they were both enrolled. They were married on September 20, 1922 and soon afterwards left for the Philippines arriving on December 20, 1922.

They have three children, Leonard, Kenneth and Rose—all born in the Philippines and all serving the Lord. They have ten grandchildren and fourteen great-grandchildren.

60 YEARS TOGETHER

IN MARRIAGE

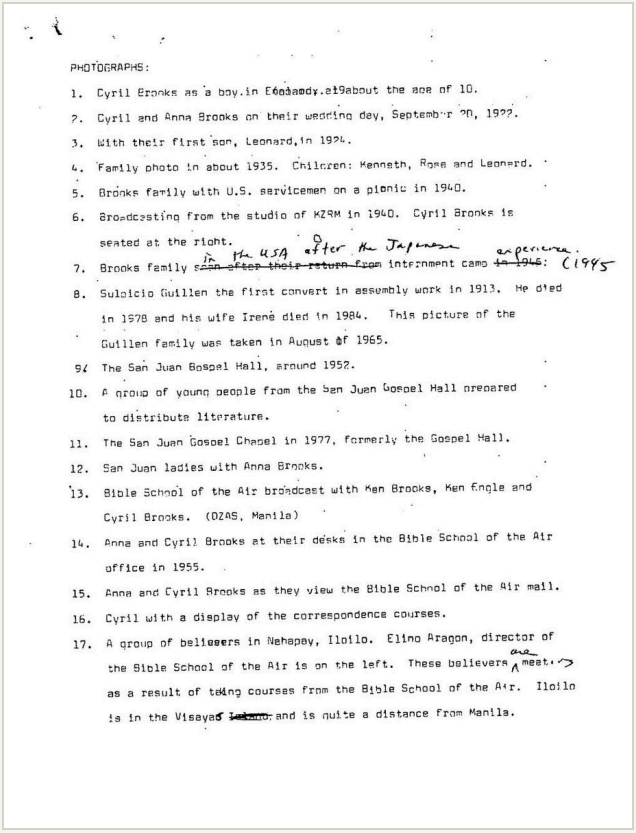
and

IN SERVICE

CYRIL and ANNA BROOKS
(1922–1982)

Ang folder nga giimprinta alang sa ika-60 nga anibersaryo ni Cyril ug Anna Brooks, "sa kaminyoon ug sa pag-alagad," 1922–1982.

Ang mga Litrato ni Ken alang sa Libro

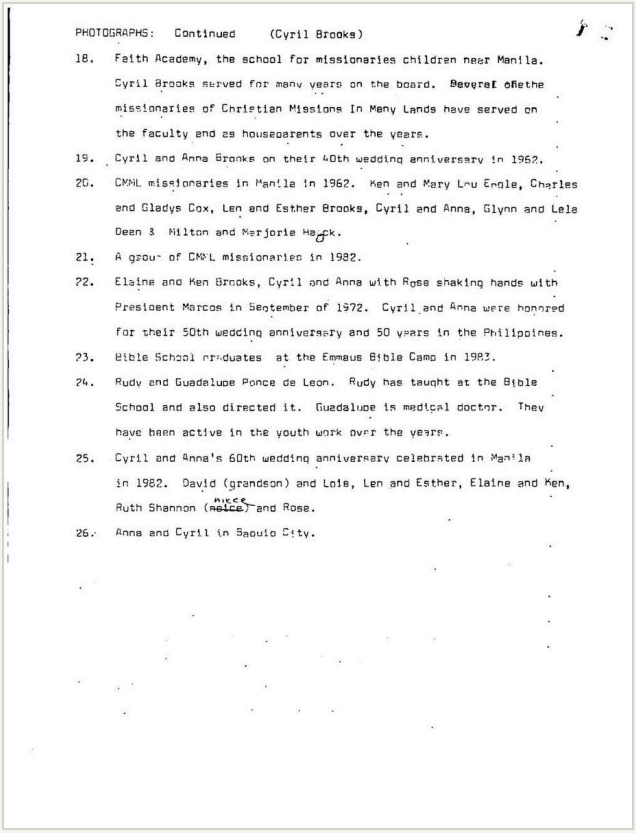

PHOTOGRAPHS:

1. Cyril Brooks as a boy in England, about the age of 10.
2. Cyril and Anna Brooks on their wedding day, September 20, 1922.
3. With their first son, Leonard, in 1924.
4. Family photo in about 1935. Children: Kenneth, Rose and Leonard.
5. Brooks family with U.S. servicemen on a picnic in 1940.
6. Broadcasting from the studio of KZRM in 1940. Cyril Brooks is seated at the right.
7. Brooks family in the USA after the Japanese experience. (1945
8. Sulpicio Guillen the first convert in assembly work in 1913. He died in 1978 and his wife Irene died in 1984. This picture of the Guillen family was taken in August of 1965.
9. The San Juan Gospel Hall, around 1952.
10. A group of young people from the San Juan Gospel Hall prepared to distribute literature.
11. The San Juan Gospel Chapel in 1977, formerly the Gospel Hall.
12. San Juan ladies with Anna Brooks.
13. Bible School of the Air broadcast with Ken Brooks, Ken Engle and Cyril Brooks. (DZAS, Manila)
14. Anna and Cyril Brooks at their desks in the Bible School of the Air office in 1955.
15. Anna and Cyril Brooks as they view the Bible School of the Air mail.
16. Cyril with a display of the correspondence courses.
17. A group of believers in Nahapay, Iloilo. Elino Aragon, director of the Bible School of the Air is on the left. These believers are meeting as a result of taking courses from the Bible School of the Air. Iloilo is in the Visayas and is quite a distance from Manila.

Ang unang panid sa listahan sa kawhaan ug unom ka litrato nga gipili ni Ken Engle alang sa Grace Triumphant, uban sa iyang mga caption, nga gipadala ngadto sa Walterick Publishers niadtong 27 Marso 1985.

Ang mga Litrato ni Ken, padayon

PHOTOGRAPHS: Continued (Cyril Brooks)

18. Faith Academy, the school for missionaries children near Manila. Cyril Brooks served for many years on the board. Several ofthe missionaries of Christian Missions In Many Lands have served on the faculty and as houseparents over the years.
19. Cyril and Anna Brooks on their 40th wedding anniversary in 1962.
20. CMML missionaries in Manila in 1962. Ken and Mary Lou Engle, Charles and Gladys Cox, Len and Esther Brooks, Cyril and Anna, Glynn and Lele Deen & Milton and Marjorie Haack.
21. A group of CMML missionaries in 1982.
22. Elaine and Ken Brooks, Cyril and Anna with Rose shaking hands with President Marcos in September of 1972. Cyril and Anna were honored for their 50th wedding anniversary and 50 years in the Philippines.
23. Bible School graduates at the Emmaus Bible Camp in 1982.
24. Rudy and Guadalupe Ponce de Leon. Rudy has taught at the Bible School and also directed it. Guadalupe is medical doctor. They have been active in the youth work over the years.
25. Cyril and Anna's 60th wedding anniversary celebrated in Manila in 1982. David (grandson) and Lois, Len and Esther, Elaine and Ken, Ruth Shannon (~~neice~~ niece) and Rose.
26. Anna and Cyril in Baguio City.

Ang ikaduhang panid sa listahan ni Ken. Numero 13: "Broadcast sa Bible School of the Air uban si Ken Brooks, Ken Engle ug Cyril Brooks (DZAS, Manila)." Ang Numero 20 naglista kang Ken ug Mary Lou taliwala sa mga misyonaryo sa CMML sa 1962.

Ang Orihinal nga mga Panid, 1981

Cyril and Anna Brooks have been serving the Lord in the Philippines since 1922, with few interruptions — a total of 59 years! Their three children, Len, Ken, and Rose, are all in full-time work.

September's article on Emmaus Bible School's outreach, "These Forty Years," mentioned the use of Emmaus correspondence courses by The Bible School of the Air. This article is a fitting sequel.

The Gospel Messengers radio program in 1940. C. H. Brooks is in the right background. The quartet leader is American, the soprano and alto Filipino, the tenor Indonesian, the bass Chinese!

Some missionary-minded parents watched their little son, perched atop a wooden sawhorse, lustily singing, "Speed away, speed away with the life-giving Word." They had dedicated their youngest son to the Lord for God's service and named him "Cyril" after a missionary who had died in Central Africa. None of them realized how prophetic were the words sung in innocence.

When the Psalmist wrote *"His Word runs swiftly" Psalm 147:15 (N.I.V.)* he was thinking of the rapidity of God's commands throughout His creation. In this modern age we may apply those words to the swift spread of the Gospel by means of radio and literature. Here are a few dates significant to us as having a personal part in the dissemination of God's Word.

February 12, 1922 in Hackensack, N.J. For the first time listened to a sermon on the radio but never dreamed that radio would play a large part in our ministry in the Philippines for which we were then preparing. Incidentally, the sermon wasn't very good, being more about Abraham Lincoln than about Jesus Christ!

February 24, 1935 in Manila. Spoke for the first time on the radio as a guest of *The Gospel Messengers* program. The message, "True Satisfaction" was later printed in the September issue of *The Philippine Evangelist.*

March 15, 1936. Took over as the regular speaker of *The Gospel Hour* on KZRM, a commercial radio station in Manila. Apart from furlough time, 1937-1938, continued this ministry with many interesting and fruitful contacts. Heard of a large group in Guam who listened regularly. Received many testimonies of souls being saved. Twenty years later we met a lady who had been saved through that program.

December 7, 1941, Spoke on Four Freedoms with a spiritual application, unaware that Japanese bombers were already on the way toward Pearl Harbor and the Philippines. Thus was terminated that phase of radio ministry, during the years of Japanese occupation and rehabilitation at home until our return to the Philippines.

April 17, 1950. The first program of the Bible School of the Air over the facilities of the Christian radio station of the Far East Broadcasting Company (FEBC) in Manila.

THE BIBLE SCHOOL OF THE AIR

As we prayed about the type of radio program to offer and whether we should use FEBC or a commercial station, we received in early 1950 a copy of a new course published by Emmaus Bible School. The Lord's guidance became clear as we read through *What The Bible Teaches.* A program of Bible study based on a correspondence course which would be offered free to listeners. The guidance was confirmed by the cooperative response of Mr. Robert Bowman of FEBC. The station had been in operation then for nine months. With his help we came up with the name *Bible School of the Air* because the significance of "Emmaus" would be lost on prospective listeners.

1950 was not the most auspicious time to launch this new project. Tension was high throughout the Far East. The Korean War was soon to start. Insurgency was rife in the Philippines. The U.S. Embassy had warned U.S. citizens not to travel at night

"HIS WORD RUNS SWIFTLY"

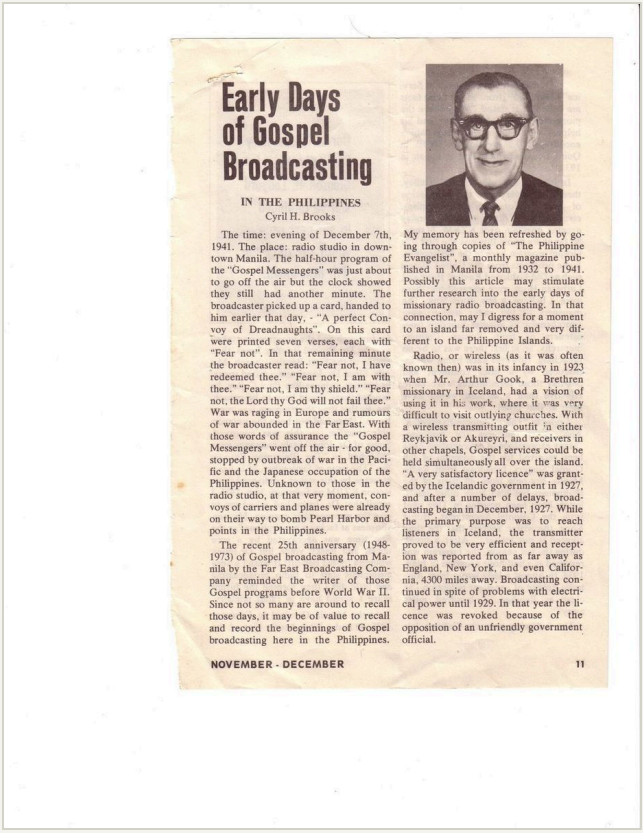
— Cyril H. Brooks

The Story of The Bible School of the Air, Manila

November '81 • Missions 3

Ang unang panid sa artikulo sa Missions sa 1981, uban ang programa sa radyo nga Gospel Messengers sa 1940. Ablihi ang orihinal nga mga panid (PDF).

Ang Orihinal nga mga Panid, 1973

Early Days of Gospel Broadcasting

IN THE PHILIPPINES

Cyril H. Brooks

The time: evening of December 7th, 1941. The place: radio studio in downtown Manila. The half-hour program of the "Gospel Messengers" was just about to go off the air but the clock showed they still had another minute. The broadcaster picked up a card, handed to him earlier that day, - "A perfect Convoy of Dreadnaughts". On this card were printed seven verses, each with "Fear not". In that remaining minute the broadcaster read: "Fear not, I have redeemed thee." "Fear not, I am with thee." "Fear not, I am thy shield." "Fear not, the Lord thy God will not fail thee." War was raging in Europe and rumours of war abounded in the Far East. With those words of assurance the "Gospel Messengers" went off the air - for good, stopped by outbreak of war in the Pacific and the Japanese occupation of the Philippines. Unknown to those in the radio studio, at that very moment, convoys of carriers and planes were already on their way to bomb Pearl Harbor and points in the Philippines.

The recent 25th anniversary (1948-1973) of Gospel broadcasting from Manila by the Far East Broadcasting Company reminded the writer of those Gospel programs before World War II. Since not so many are around to recall those days, it may be of value to recall and record the beginnings of Gospel broadcasting here in the Philippines.

My memory has been refreshed by going through copies of "The Philippine Evangelist", a monthly magazine published in Manila from 1932 to 1941. Possibly this article may stimulate further research into the early days of missionary radio broadcasting. In that connection, may I digress for a moment to an island far removed and very different to the Philippine Islands.

Radio, or wireless (as it was often known then) was in its infancy in 1923 when Mr. Arthur Gook, a Brethren missionary in Iceland, had a vision of using it in his work, where it was very difficult to visit outlying churches. With a wireless transmitting outfit in either Reykjavik or Akureyri, and receivers in other chapels, Gospel services could be held simultaneously all over the island. "A very satisfactory licence" was granted by the Icelandic government in 1927, and after a number of delays, broadcasting began in December, 1927. While the primary purpose was to reach listeners in Iceland, the transmitter proved to be very efficient and reception was reported from as far away as England, New York, and even California, 4300 miles away. Broadcasting continued in spite of problems with electrical power until 1929. In that year the licence was revoked because of the opposition of an unfriendly government official.

NOVEMBER - DECEMBER 11

Ang unang panid sa artikulo sa Signal sa 1973, uban ang litrato ni Cyril Brooks. Ablihi ang tanang upat ka panid (PDF).

Basaha ang Dugang

Ang matag link maablihan sa bag-ong window, aron makabalik ka dayon niini nga panid.

Si Cyril H. Brooks sa PlymouthBrethren.org ↗
Ang iyang panid isip awtor, uban sa iyang mga sinulat.

Grace Triumphant sa PlymouthBrethren.org ↗
Ang tibuok libro, kapitulo por kapitulo.

Mga Tinubdan

Kini nga tomo nagkuha gikan sa awtobiograpiya ni Cyril H. Brooks nga *Grace Triumphant* (Walterick Publishers, Kansas City, © 1985); sa iyang mga artikulo nga “His Word Runs Swiftly” (*Missions*, Nobyembre 1981), “Early Days of Gospel Broadcasting in the Philippines” (*Signal*, Nobyembre–Disyembre 1973), “Progress of Missions in the Philippines” (typescript, mga 1977), “Call to Missions” ug “Daily Church Growth”; sa *Bible School of the Air News* sa Mayo 1967; ug sa file ni Ken ug Mary Lou Engle bahin sa pamilya Brooks: mga sulat gikan sa 1959 hangtod sa 1986, ang log ni Ken, ang iyang listahan sa litrato alang sa libro, ang folder sa ika-60 nga anibersaryo, ug ang sulat ni Rose Brooks sa 12 Marso 1986. Ang mga estorya sa bahin ni Ken anaa sa Ikaduhang Tomo ug sa Sa Iyang Kalipay.

Ang matag link niini nga tomo nalista usab sa panid sa Mga Link.

Mga Kauban nga Libro

Pito ka kauban nga libro ang nagbarog tupad sa lima ka tomo sa estorya.

Sa Iyang Kalipay: Ang Kinabuhi ug Ministeryo ni Ken Engle
Ang mga sulat mismo ni Papa · 1951–1987 · ang iyang kinabuhi ug ministeryo

"Mary Lou, Mary Lou": Ang Estorya nila ni Evelyn ug Fred Balanag
Baguio City · 1968–2010

Cheryl
Cheryl Lyn Engle · ang iyang kinabuhi, ang iyang musika, ang iyang kaugalingong mga pulong

Karen, Patrick, ug Romblon: "Pagdala sa Panan-awon"
keepm.org · ang Emmaus app · Moments to Remember · Karen ug Patrick

Mga Estorya sa Pamilya ug mga Higala
Mga higala sa buluhaton · mga estorya sa pamilya · reperensya sa pamilya

Ang mga Handumanan ni Kevin
Kevin Engle · sa iyang kaugalingong mga pulong · Stewards Foundation · Sa Kaugalingong mga Pulong ni Papa

Tigmantala ni Kristo: Ang Estorya ni Rudy Ponce de Leon
San Juan, Rizal · 1951–1996

> **Faithful Men: A Library of Christian Classics**, gikan sa PlymouthBrethren.org: mga magsusulat sa Brethren ug mga kinabuhi sa mga misyonaryo, mapangita sumala sa magsusulat, Kasulatan ug hilisgutan. **Ablihi ang librarya ↗**

Ang Mga Sulod sa tibuok serye →

Ang matag link sa serye, sa usa ka dapit →

Ang Sunod

Kini ang Ikawalong Tomo sa *Ginoo, Ihatag Mo Kanamo Kining Bukid*. Ang Mga Sulod naglista sa matag libro sa serye.

> Bantayi sila alang kang Jesus hangtod sa kahangtoran.
>
> ang pag-ampo sa luyo sa KEE Philippine Missions

Edisyon sa 11 Oktubre 2026 · hangtod sa "Prays for Us Daily" ni Gordon (10 Okt 2026), "ML + I," "Two Candles" ug "The Wedding," ang mga sulat ni Ken sa Mga Tuig sa Gubat, 1943–45, ang mga sulat sa 1950–51, "Tigmantala ni Kristo" (ang estorya ni Rudy Ponce de Leon), "Mary Lou, Mary Lou," ang estorya ni Evelyn Balanag uban sa iyang mga litrato, "The Landlord and the Projectionist," ug usa ka listahan sa mga hyperlink